3

DINAMISMO DO TECIDO PRODUTIVO

3.1. Demografía empresarial

3.2. Estrutura produtiva

3.3. Sector exterior

3.1.

Demografía empresarial

A análise da evolución do tecido empresarial galego no último ano baséase nos datos da Seguridade Social, do Rexistro Mercantil e do Directorio Central de Empresas do IGE.

Os datos proporcionados pola Seguridade Social (S.S.) son, en concreto, os datos de empresas con traballadores inscritas na S.S., obtidos agrupando contas de cotización co mesmo número de identificación fiscal; así como os datos de traballadores autónomos inscritos.

Os datos do Rexistro Mercantil son, pola súa banda, o número de sociedades creadas e inscritas no Rexistro Mercantil, entendendo por tales as sociedades creadas no ano de referencia, independentemente da data na que comezaron a realizar as súas operacións comerciais.

O Directorio Central de Empresas (Dirce) elabórase a partir de diferentes fontes, tributarias, xurídicas ou da S.S, entre outras. A explotación do Dirce lévase a cabo analizando dúas unidades distintas, a empresa e a unidade local. Enténdese por empresa a unidade organizativa de produción de bens e servizos que exerce unha ou máis actividades e un ou varios lugares. A unidade local corresponde a unha empresa ou parte desta, situada nunha localización xeográfica concreta, e dende a que se exercen actividades económicas por conta da mesma empresa.

A demografía empresarial en Galicia presenta un crecemento tanto no número de sociedades mercantís creadas como de empresas con traballadores inscritas na Seguridade Social. En relación ao ano anterior, o número de sociedades mercantís creadas presenta unha taxa de variación anual positiva do 14,2%, significativamente superior á media de España, 6,8%. Doutra banda, por terceiro ano consecutivo redúcese o número de sociedades disoltas, sendo esta redución do 1,2% (fronte ao 2,2% de aumento no conxunto do Estado).

No que respecta ás empresas inscritas na Seguridade Social, en 2016 consolídase o cambio de tendencia e increméntanse as empresas inscritas un 1%, ata acadar as 81.858 empresas con traballadores inscritas na Seguridade Social, o que representa o 6,2% do total estatal. Por contra, o número de traballadores autónomos rexistra unha caída do 0,5% (fronte ao aumento do 0,7% de media no Estado), situándose en 142.546 persoas, o 7,2% do total estatal.

Empresas con traballadores inscritas na Seguridade Social en Galicia e España 2015-2016 (1)

	Galicia	España	Galicia / España (%)	Galicia (taxa de variación interanual)	España (taxa de variación interanual)
2011	84.808	1.292.153	6,6		
2012	81.616	1.248.381	6,5	-3,8	-3,4
2013	80.118	1.246.167	6,4	-1,8	-0,2
2014	80.300	1.255.613	6,4	0,2	0,8
2015	81.054	1.286.565	6,3	0,9	2,5
2016	81.858	1.312.345	6,2	1,0	2,0

	2015	2016	16/15 (%)
Galicia	81.054	81.858	1,0
A Coruña	33.396	33.772	1,1
Lugo	11.687	11.658	-0,2
Ourense	9.797	9.878	0,8
Pontevedra	29.525	29.977	1,5

(1) empresas con traballadores inscritas o último día de cada período; unha mesma empresa pode ter centros de traballo en varias provincias, polo que a suma dos totais provinciais non ten porque coincidir co total da C.A.

Fonte: Ministerio de Empleo y Seguridad Social, *Empresas inscritas en la Seguridad Social*

3.1.1.

Empresas inscritas na Seguridade Social

A finais de decembro de 2016, o número de empresas[1] con traballadores inscritas na Seguridade Social en Galicia foi de 81.858, un 1% máis que na mesma data do ano anterior (804 empresas máis).

O incremento no número de empresas no conxunto do Estado acadou o 2%, perpetuándose a tendencia dos últimos anos de perda de peso das empresas galegas no total estatal, ata o 6,2% no ano 2016. A pesar de que nos últimos anos en Galicia se incrementa levemente o número de empresas inscritas na S.S., no ano 2016 rexístranse 5.614 empresas menos que as existentes a 31 de decembro de 2008. Tendo en conta que, no mesmo período, o descenso no conxunto do Estado foi de 19.745 empresas, observamos como 28 de cada 100 empresas perdidas en España no período 2008-2016 son galegas.

1) Empresas con traballadores, obtidas agrupando Contas de cotización co mesmo Número de Identificación Fiscal. Inclúense o Réxime Xeral (excepto Sistema Especial de Empregados de Fogar), Empresas con traballadores, obtidas agrupando Contas de cotización co mesmo Número de Identificación Fiscal. Inclúense o Réxime Xeral (excepto Sistema Especial de Empregados de Fogar), o Réxime da Minería do Carbón e o Réxime Especial dos Traballadores do Mar (conta allea). Do sector público exclúense "Administración Pública e Defensa; Seguridade Social obrigatoria".

No ano 2016 o número de empresas inscritas na S.S aumentou en todas as Comunidades Autónomas, salientando os incrementos de Comunidades como Andalucía, Illas Baleares ou Canarias. Galicia sitúase por debaixo do incremento medio do Estado.

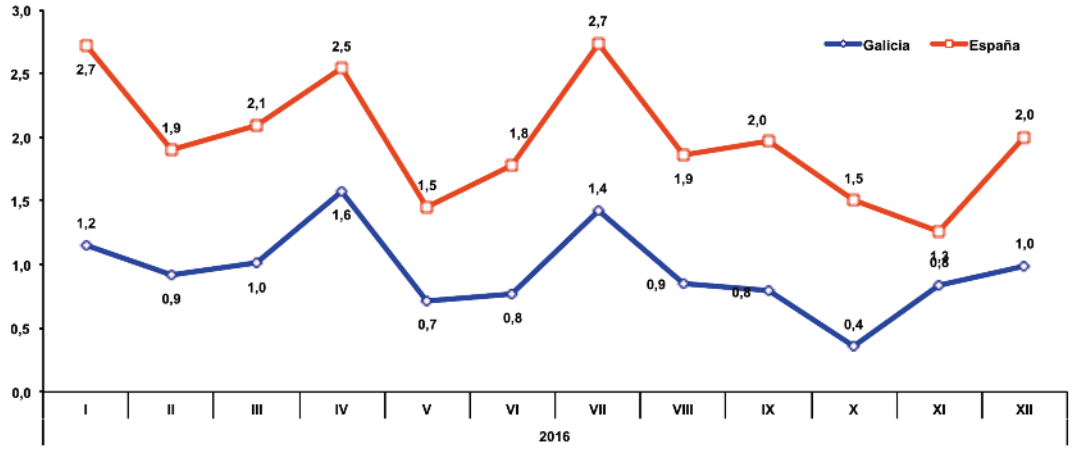
Tal como mostra o **gráfico 3.1.2.**, as taxas de crecemento do número de empresas son positivas ao longo de todo o ano, pero en todos os meses presentan un menor ritmo que a media de crecemento estatal.

No que se refire aos datos das catro provincias galegas, a diferencia do dinamismo que no ano 2015 rexistrou a provincia de Lugo, os datos de decembro de 2016 mostran a Lugo como a única provincia galega que perde empresas (29 menos), concentrándose os maiores incrementos en Pontevedra (452 máis) e A Coruña (376 máis).

A Coruña continúa sendo no ano 2016 a provincia galega que rexistra un maior número de empresas inscritas na S.S., con 33.772 un 1,1% máis que no ano anterior, seguida de Pontevedra con 29.977 empresas, un 1,5% máis que en 2015.

Por sectores de actividade, os maiores crecementos en termos absolutos danse no sector servizos (525 empresas máis, un 0,9% de incremento), no sector primario

Empresas inscritas na Seguridade Social en Galicia e España 2016: evolución mensual (1)

(1) Variacións sobre igual período ano anterior
Fonte: Ministerio de Empleo y Seguridad Social, *Empresas inscritas en la Seguridad Social*

3.1.2.

Empresas inscritas na Seguridade Social en Galicia e España 2015-16: distribución sectorial e segundo titularidade

	Galicia			España		
	2015	2016	16/15 (%)	2015	2016	16/15 (%)
Total	81.054	81.858	1,0	1.286.565	1.312.345	2,0
Primario	5.414	5.589	3,2	109.811	113.495	3,4
Industria	7.338	7.329	-0,1	108.258	109.127	0,8
Construción	7.964	8.077	1,4	109.011	113.485	4,1
Servizos	60.338	60.863	0,9	959.485	976.238	1,7
Total	81.054	81.858	1,0	1.286.565	1.312.345	2,0
Persoa física	32.816	33.874	3,2	490.948	509.197	3,7
Persoa xurídica	48.238	47.984	-0,5	795.617	803.148	0,9

Fonte: Ministerio de Empleo y Seguridad Social, *Empresas inscritas en la Seguridad Social*

3.1.3.

(175 empresas máis, un 3,2% de incremento) e na construción (113 empresas máis, un 1,4% de incremento), salientando negativamente o descendo de 9 empresas na industria, unha caída relativa do 0,1%. A non dispoñibilidade de datos máis desagregados por seccións de actividade a nivel de Comunidade Autónoma, non permite profundar en aquelas ramas máis afectadas en cada sector.

Os datos do Ministerio de Emprego e Seguridade Social mostran como o incremento de 42 empresas máis do sector industrial na provincia de Pontevedra mitiga a caída de empresas do sector nas restantes tres provincias galegas, A Coruña con 36 empresas menos, Ourense con 6 menos e Lugo con 5 menos.

O sector agrario incrementa o número de empresas nas catro provincias galegas e o sector da construción e servizos só perde empresas na provincia de Lugo.

O **cadro 3.1.3.** mostra a avolución do número de empresas clasificadas en función da súa titularidade, diferenciando entre "persoa física" e "persoa xurídica", realizándose a asignación a través da estrutura do NIF. A finais de 2016 mantense relativamente estable a distribución entre persoas físicas e xurídicas, de xeito que case seis de cada dez empresas corresponden a persoas xurídicas (58,6%) e as restantes catro da cada dez son persoas físicas (41,4%). En España as persoas xurídicas supoñen o 61,2% e as persoas físicas, o 38,8% restante. En relación ao ano anterior, en Galicia

Traballadores autónomos en Galicia e España 2016: principais características (1)

	2016			16/15	
	Galicia	España	Galicia / España	Galicia	España
			(%)	(%)	
Total	142.546	1.972.985	7,2	-0,5	0,7
sector de actividade					
agricultura	32.545	234.648	13,9	-4,1	-0,6
industria	6.404	88.565	7,2	-0,5	-0,3
construción	16.846	208.878	8,1	1,5	0,2
servizos	86.751	1.440.894	6,0	0,5	1,0
situación profesional					
sen asalariados	113.570	1.547.577	7,3	-0,5	-0,2
con asalariados	28.976	425.408	6,8	3,1	4,0
sen pluriactividade	136.434	1.871.517	7,3	-0,8	0,3
con pluriactividade	6.112	101.468	6,0	6,8	9,0
sexo					
homes	82.452	1.285.618	6,4	0,1	0,4
mulleres	60.094	687.367	8,7	-1,3	1,3
idade					
< 25 anos	1.958	37.338	5,2	-2,0	-2,9
25-39 anos	34.343	528.974	6,5	-3,4	-2,3
40-54 anos	63.944	902.282	7,1	1,0	1,6
55 ou máis anos	42.301	504.391	8,4	-0,3	2,7
nacionalidade					
españois	138.859	1.795.392	7,7	-0,6	0,2
estranxeiros	3.687	177.593	2,1	4,3	5,8
antiguidade no negocio					
< 6 meses	8.057	151.113	5,3	-6,6	-3,0
6-11 meses	8.551	144.178	5,9	-9,1	-3,5
1-3 anos	24.093	372.033	6,5	3,3	1,3
3-5 anos	14.584	217.007	6,7	8,6	12,4
5 ou máis anos	87.261	1.088.654	8,0	-1,4	-0,5
base de cotización					
mínima	110.674	1.697.287	6,5	-1,2	0,6
entre mínima e 1,5 veces mínima	14.623	101.503	14,4	2,1	5,9
1,5-2 veces mínima	9.849	66.331	14,8	4,4	3,4
2-3 veces mínima	6.674	91.397	7,3	-2,1	-4,0
máis de 3 veces mínima	726	16.467	4,4	-2,4	-0,3

(1) datos a 31 de decembro

(2) aos efectos deste réxime, entenderase por traballador por conta propia ou autónomo aquel que realiza de xeito habitual, persoal e directo unha actividade económica a título lucrativo, sen suxeición por ela a contrato de traballo, aínda que utilice o servizo remunerado doutras persoas, sexa ou non titular da empresa individual ou familiar.

Fonte: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

3.1.4.

increméntase o número de empresas físicas un 3,2%, descendendo nun 0,5% o número de persoas xurídicas. A nivel estatal o incremento do número de persoas físicas foi do 3,7%, notablemente superior ao crecemento no número de persoas xurídicas do 0,9%. En termos absolutos no conxunto do estado as persoas físicas aumentaron máis do dobre do que o fixeron as persoas xurídicas.

• Perfil do traballador autónomo

A 31 de decembro de 2016 había en Galicia 225.983 traballadores afiliados por conta propia na Seguridade Social (216.175 no réxime especial de traballadores autónomos), dos que 142.546 persoas son "autónomos propiamente ditos", é dicir, non están integrados en sociedades mercantís, cooperativas ou outras entidades societarias, tampouco son colaboradores familiares nin están rexistrados como parte dalgún colectivo especial de traballadores.

No ano 2016, a semellanza de 2015, descende novamente o número de autónomos propiamente ditos, (0,5% menos), fronte ao leve aumento medio a nivel

do Estado (0,7%). O peso relativo no Estado redúcese ata o 7,2%, unha décima menos que no pasado exercicio.

A caída no número de traballadores autónomos orixinouse en exclusiva na categoría de sen asalariados (0,5% menos), producíndose un incremento do 3,1% na categoría de autónomos con asalariados. Gran parte das variacións anuais débense aos transvases na clasificación derivados de dispoñer ou non de un asalariado, o que é relativamente usual nun tecido empresarial composto por microempresas. Así mesmo, aínda que as fontes non se poden equiparar completamente, a Enquisa de Poboación Activa mostra incrementos no ano 2016 do número de traballadores independentes ou empresarios sen asalariados (10.200 máis) fronte a reducións dos empresarios con asalariados (4.200 menos).

O perfil maioritario dos empresarios autónomos en Galicia mantense estable nos últimos anos: unha persoa que traballa no sector servizos (aínda que cunha importante presenza na agricultura), sen asalariados ao seu cargo, cunha soa actividade, varón, cunha idade comprendida entre 40 e 54 anos, de nacionalidade española, con cinco ou máis anos no seu negocio, e que cotiza pola base mínima de cotización.

En comparación co perfil medio no conxunto do Estado, salienta tanto a elevada presenza dos autónomos galegos no sector agrícola, que representan o 13,9% do total estatal neste sector, como o maior peso das mulleres (8,7% do total estatal) e a presenza de maiores de 55 anos (8,4%). Asemade, cómpre mencionar que aqueles autónomos que teñen unha base de cotización entre a mínima e 1,5 veces a mínima e dúas veces a mínima supoñen case o 15% do total estatal. Por contra, os autónomos de nacionalidade estranxeira tan só representan o 2,1% dos autónomos estranxeiros en España, e os cotizantes por unha base de cotización de máis de tres veces a base mínima, o 4,4%.

Finalmente, no que respecta á evolución do número de autónomos en función da antigüidade no negocio, un ano máis redúcese o número de traballadores con negocios de menos de 11 meses ou máis de 5 anos de antigüidade, fronte ao incremento do número de negocios entre 1 e 5 anos de antigüidade.

Dinámica empresarial

Por dinamismo empresarial enténdese a evolución do número de sociedades mercantís, entendida como a taxa de variación anual da constitución de sociedades mercantís. No ano 2016, en Galicia créanse 4.533 sociedades mercantís e disólvense 1.494. En termos de variación anual, o número de sociedades creadas é un 14,2% superior ao ano anterior, e as sociedades disoltas reducen o seu número nun 1,2%.

O mencionado incremento no número de sociedades mercantís inscritas no Rexistro Mercantil é especialmente notorio comparado co descenso do 7% rexistrado no ano anterior. A constitución de sociedades mercantís aumenta tamén a nivel estatal, onde o número de sociedades constituídas medra un 6,8%, de xeito que o peso relativo das empresas creadas en Galicia no total estatal aumenta dúas décimas, ata o 4,5%.

A nivel provincial, na Coruña constituíronse un total de 1.890 empresas e en Pontevedra, 1.737 sociedades mercantís, o que supón o 80% das sociedades constituídas concentradas nestas dúas provincias. Os datos do Rexistro Mercantil reflicten que todas as provincias galegas presentan un aumento do número de empresas inscritas, rexistrándose na Coruña o maior aumento en termos absolutos con 241 empresas máis, e en Lugo o maior aumento relativo cun 23,9% máis de sociedades mercantís creadas en 2016 en relación ao ano anterior. Esta evolución positiva nas catro provincias galegas contrasta co descenso xeneralizado rexistrado no ano 2015.

Se se considera a relación entre o número de sociedades constituídas por cada 10.000 habitantes como indicador da taxa de creación de empresas, Galicia creou no último ano 16,7 sociedades por cada dez mil habitantes fronte ás 21,8 no conxunto do Estado.

Este indicador de creación de empresas aumenta no ano 2016 nas catro provincias galegas. Pontevedra mantense como a provincia coa taxa de creación de empresas máis elevada, con 18,4 sociedades creadas en 2016 por cada 10.000 habitantes fronte ás 16,4 do ano anterior. Lugo presenta o índice de creación máis reducido, con 13,6 empresas por cada 10.000 habitantes. Na provincia de A Coruña esta taxa aumenta ata as

Sociedades mercantís creadas, que amplían capital e disoltas en Galicia e España 2016

	Galicia					España
	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	
Sociedades	4.533	1.890	456	450	1.737	101.071
Anónimas	15	5	2	-	8	413
Limitadas	4.510	1.885	446	450	1.729	100.478
Amplían capital	1.405	600	146	144	515	31.496
Anónimas	59	21	2	11	25	1.749
Limitadas	1.346	579	144	133	490	29.735
Disoltas	1.494	647	188	119	540	21.207
Voluntaria	1.205	537	146	94	428	15.567
Por fusión	87	45	7	5	30	2.345
Outras	202	65	35	20	82	3.295
Capital subscrito						
(en miles de euros)						
Sociedades	204.572	93.873	10.589	9.722	90.388	6.291.989
Anónimas	2.325	840	680	-	805	1.367.768
Limitadas	201.872	93.033	9.534	9.722	89.583	4.919.539
Capital desembolsado						
(en miles de euros)						
Sociedades	204.282	93.873	10.589	9.722	90.098	6.236.678
Anónimas	2.035	840	680	-	515	1.312.458
Limitadas	201.872	93.033	9.534	9.722	89.583	4.919.539
Capital desembolsado das que amplían capital						
(en miles de euros)						
Sociedades	1.002.094	649.866	19.749	59.471	273.008	32.902.711
Anónimas	145.313	68.918	321	9.988	66.086	13.158.955
Limitadas	856.783	580.949	19.428	49.484	206.922	19.707.054

Fonte: INE, *Estadística de Sociedades Mercantiles*

3.1.5.

16,8 sociedades por cada 10.000 habitantes, e en Ourense ata as 13,6 sociedades.

O capital subscrito para a constitución das ditas sociedades mercantís en Galicia superou os 204 millóns de euros, cun descenso do 44,5% en relación ao ano 2015. O capital medio subscrito cae un 51%, pasando de 93.007 euros no ano 2015 a tan só 45.129 euros en 2016.

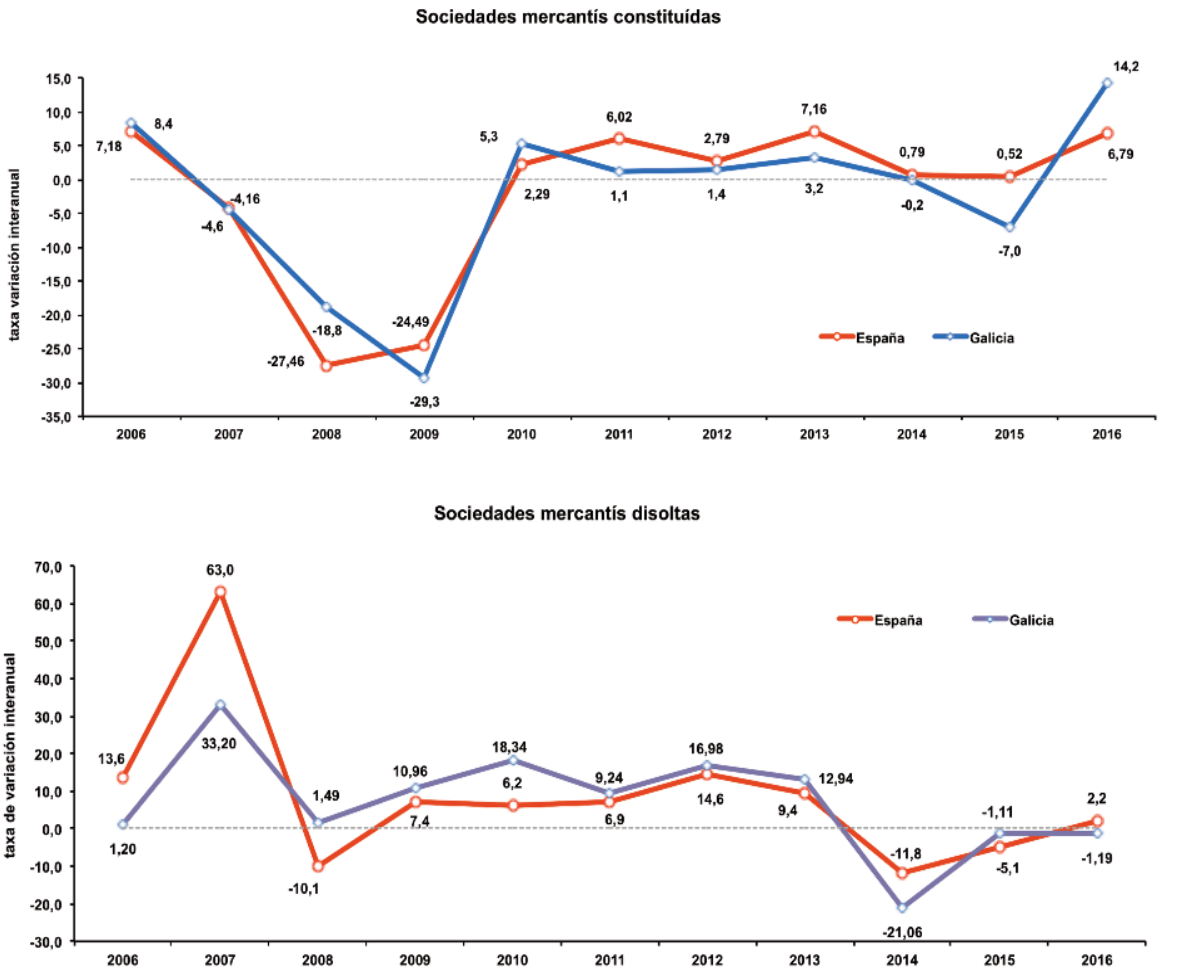
O descenso no volume de capital subscrito explícase pola caída de máis de 155 millóns de euros no capital subscrito polas empresas constituídas na provincia de A Coruña. Neste senso, o capital medio subscrito polas empresas na dita provincia pasa de 151 mil euros en 2015 a 50 mil euros en 2016.

Por outra banda, no ano 2016 o número de empresas que ampliaron capital redúcese novamente tanto en Galicia como en España. Tras unha caída do 4,6% na Comunidade Autónoma (2,7% no conxunto do Estado) no último ano rexistráronse 1.405 ampliacións, o 4,5% do total estatal. O capital subscrito nas ampliacións rexistrou en Galicia unha medra do 12,2%, fronte ao descenso do 4,7% en España.

A nivel provincial, o número de sociedades que amplían capital redúcese en todas as provincias agás en Lugo, sen embargo a evolución do capital subscrito na ampliación é dispar; neste senso o capital aumenta en máis dun 68% na provincia de A Coruña e nun 6% en Ourense, fronte aos descenso de máis dun 60% en Lugo e dun 32% en Pontevedra.

O número de sociedades mercantís disoltas en Galicia en 2016 foi de 1.494, quince menos que no ano anterior, o que supón o terceiro ano consecutivo de descenso. As quince sociedades menos disoltas en Galicia (un descenso do 1,2%), contrasta coas 449 sociedades disoltas máis no conxunto do Estado no último ano.

Sociedades mercantís constituídas e disoltas en Galicia e España 2006-16

Fonte: INE, *Estadística de Sociedades Mercantiles*

3.1.6.

Esta evolución determina que se reduza o peso de Galicia no total do Estado neste ámbito (7% do total).
O número de sociedades disoltas aumenta nas provincias de A Coruña (58 máis que en 2015) e en Lugo (16 máis), en contraste cos descensos nas provincias de Pontevedra (66 menos) e Ourense (23 menos).

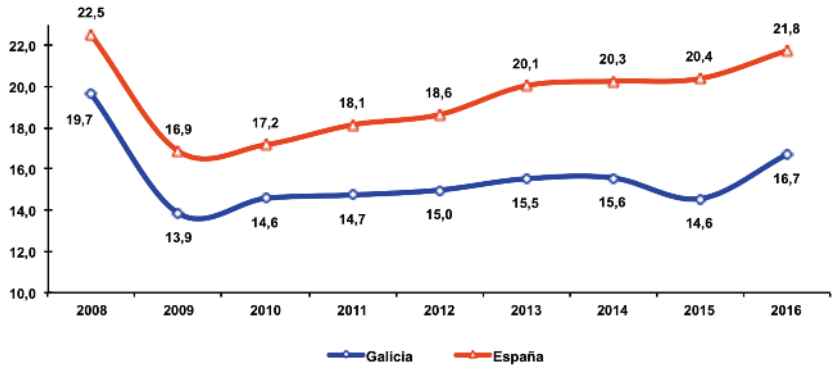
En termos relativos, o número de sociedades mercantís disoltas en Galicia por cada cen constituídas (índice de rotación), despois do aumento do ano 2015, volve a descender en 2016 para situarse nas 33 empresas disoltas por cada cen sociedades constituídas, 12 puntos por riba da media española, que descende ata as 21 empresas disoltas por cada cen constituídas. Como reflicte o **cadro 3.1.7.**, este indicador mantense por riba da media española ao longo de toda a serie considerada.

Igual que acontece para o conxunto de Galicia, no ano 2016 a nivel provincial os índices de rotación redúcense nas catro provincias galegas de xeito moi significativo. As catro provincias presentan un índice de rotación superior á media española, acadando en Lugo un total de 41,2 sociedades disoltas por cada cen constituídas, fronte ás 34,2 de A Coruña e as 31,1 e 26,4 sociedades en Pontevedra e Ourense, respectivamente.

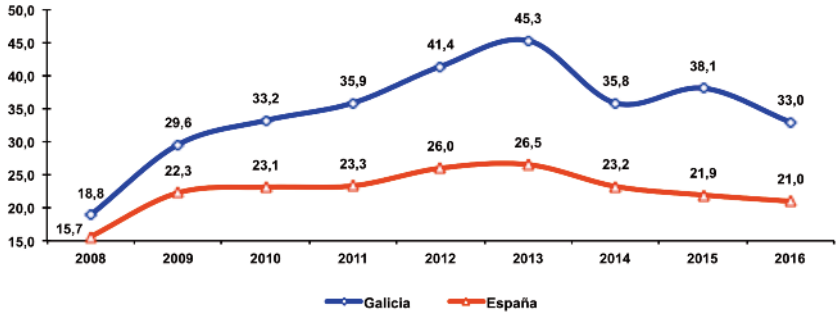
O número de empresas en concurso de acredores, entendidas como debedoras concursais que exercen unha actividade empresarial, para distinguilas das persoas fí-

Índice de rotación empresarial en Galicia e España 2008-16 (1)

Taxa de creación de empresas (1)

Índice de rotación empresarial (2)

(1) Taxa de creación de empresas: Sociedades mercantís constituídas por cada 10.000 habitantes
(2) índice de rotación empresarial: cociente entre o número de disolucións de empresas fronte ao de novas constitucións
Fonte: INE, *Estadística de Sociedades Mercantiles*

3.1.7.

sicas concursadas que non exercen actividade empresarial, reducíronse en Galicia no ano 2016 un 14% en relación ao ano anterior, unha redución que na media do Estado foi dun 20% (**cadro 3.1.8.**).

Por segundo ano consecutivo, o número total de empresas concursadas descendeu en Galicia ata as 262, o 6,4% do total estatal. Segundo a súa forma xurídica, o 77,8% desas empresas concursadas en Galicia en 2016 eran sociedades de responsabilidade limitada (204 empresas), seguidas a moita distancia polas sociedades anónimas e as persoas físicas con actividade económica cun peso relativo lixeiramente superior ao 15% (24 e 16 empresas, respectivamente).

O 40% das empresas concursadas en Galicia no ano 2016 localízanse no tramo máis baixo de volume de negocio (ata 250.000 euros) e son, principalmente, Sociedades de Responsabilidade Limitada. Así mesmo no que respecta á antigüidade das empresas concursadas, en Galicia o 24,8% da empresas concursadas no último ano tiñan máis de 20 anos, fronte ao 22,3% de media estatal.

Tanto en Galicia como no conxunto do Estado, no ano 2016 os catro grandes sectores produtivos presentan un descenso do número de empresas concursadas. Tal e como reflicte o **cadro 3.1.8.**, no ano 2016 un total de 153 empresas concursadas pertencen ao sector servizos (5 menos que no ano anterior), por diante da construción, con 47 empresas (28 menos), e a industria, con 38 empresas (2 menos que en 2015). Ao igual que acontecía no ano anterior, as tres ramas de actividade económica con maior número de empresas concursadas son as de comercio por xunto, con 55 empresas concursadas (4 menos que en 2015), a construción de

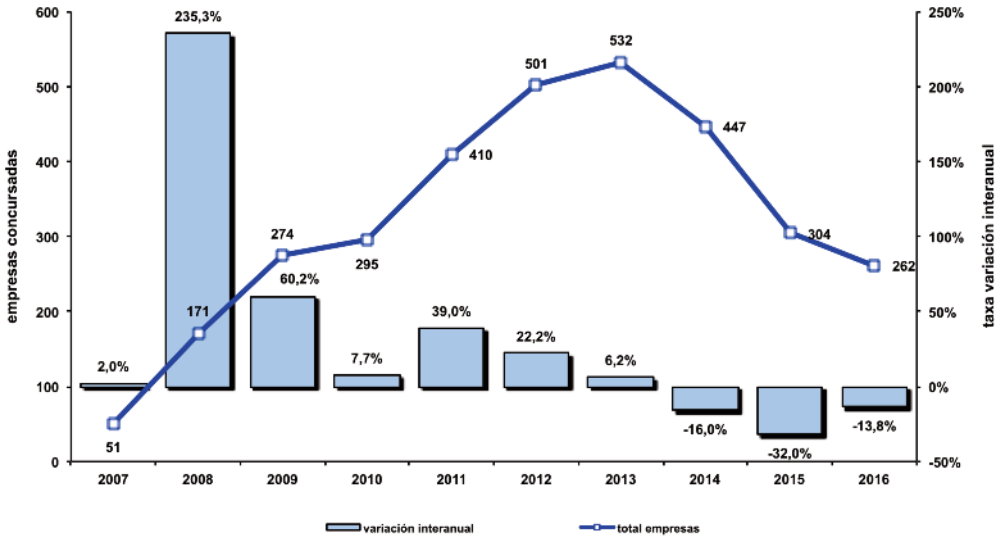
Empresas concursadas en Galicia e España 2015-16: distribución segundo actividade económica principal (1)

	Galicia		España	
	2015	2016	2015	2016
Total	304	262	5.097	4.080
Agricultura e pesca	7	3	70	39
Industria e enerxía	40	38	642	496
Bens intermedios	11	17	218	197
Bens de capital	8	7	139	97
Bens de consumo	2	4	51	41
Bens de consumo non duradeiro	18	9	193	139
Enerxía	1	1	41	22
Construción	75	47	1.031	739
Edificios e promoción inmobiliaria	53	36	723	491
Resto	22	11	308	248
Servizos	158	153	2.864	2.406
Comercio maiorista	63	55	987	784
Comercio polo miúdo e vehículos	6	6	113	72
Transporte e almacenamento	18	7	172	138
Hostelería	18	15	302	261
Información e comunicacións	3	1	187	133
Inmobiliarias, finaceiras e seguros	5	5	172	166
Actividades profesionais e técnicas	19	18	390	335
Actividades administrativas e servizos auxiliares	14	14	222	216
Resto de servizos	12	32	319	301
Sen clasificar	24	21	490	400

(1) actividade económica principal segundo a CNAE-09; os datos 2016 son provisionais
Fonte: INE, *Estadística del Procedimiento Concursal*

3.1.8.

Empresas concursadas 2007-16

Fonte: INE, *Estadística del Procedimiento Concursal*

3.1.9.

Empresas en Galicia e España 2016 (1): distribución segundo grandes ramas de actividade

	2016			16 / 08		16 / 15		Índice de especialización (3)
	Galicia	España	Galicia / España (%)	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
Total	197.538	3.236.582	6,1	-5.836	-185.657	1.943	49.704	1,00
Industria e enerxía	12.323	195.619	6,3	-3.030	-50.832	-225	-2.385	1,03
Industria extractiva	277	2.304	12,0	-130	-670	-20	-112	1,97
Industria manufactureira	11.341	172.130	6,6	-2.967	-57.092	-188	-2.203	1,08
Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	469	14.475	3,2	95	5.787	1	-76	0,53
Fornecemento de auga, activ. saneamento, xestión de residuos e descontaminación	236	6.710	3,5	-28	1.143	-18	6	0,58
Construción	29.777	406.682	7,3	-7.930	-215.414	35	833	1,20
Servizos	155.438	2.634.281	5,9	5.124	80.589	2.133	51.256	0,97
Comercio por xunto e ao retallo; reparación de vehículos de motor e motocicletas	49.075	757.537	6,5	-4.915	-63.538	-700	-6.393	1,06
Transporte e almacenamento	11.851	193.357	6,1	-2.276	-45.969	-136	-844	1,00
Hostalería	19.320	276.093	7,0	-2.117	-13.125	-320	-319	1,15
Información e comunicacións	2.256	61.212	3,7	526	12.394	108	2.354	0,60
Actividades financeiras e de seguros	5.022	75.487	6,7	516	8.374	173	3.815	1,09
Actividades inmobiliarias	6.254	159.212	3,9	2.749	41.585	538	10.386	0,64
Actividades profesionais, científicas e técnicas	19.832	380.880	5,2	-478	-24.361	576	10.774	0,85
Actividades administrativas e servizos auxiliares	10.412	202.328	5,1	4.534	65.261	554	8.052	0,84
Educación	6.354	98.771	6,4	2.271	30.201	370	6.082	1,05
Actividades sanitarias e de servizos sociais	7.550	153.591	4,9	1.214	29.149	253	4.899	0,81
Actividades artísticas, recreativas e de entretenemento	5.444	88.215	6,2	1.546	17.664	342	4.580	1,01
Outros servizos	12.068	187.598	6,4	1.554	22.954	375	7.870	1,05

(1) datos a 1 de xaneiro

(2) Esta estatística considera como empresas as organizacións sometidas a unha autoridade rectora, que pode ser, segundo os casos, unha persoa física, unha persoa xurídica ou unha combinación de ambas, e constituída para exercer, en un ou varios lugares, unha ou varias actividades de produción de bens e servizos, así como tamén están incluídas no concepto empresas as unidades locais que se corresponden cunha empresa, ou parte da mesma, situada nunha localización xeográfica concreta, dende a que exerce actividades económicas por conta da mesma empresa.

(3) o índice de especialización calcúlase dividindo o peso de cada sector no conxunto da economía rexional entre o peso do mesmo sector nunha economía ou espazo de referencia (neste caso, España); se é maior que 1 indica que a rexión está (relativamente) especializada nese sector concreto e se é menor que 1 estaría "desespecializada".

Fonte: INE, *DIRCE*

3.1.10.

edificios e promoción inmobiliaria, con 36 (15 menos) e as Actividades profesionais con 18 empresas concursadas.

En canto ao número de asalariados, o 56,9% do total de empresas concursadas en Galicia teñen menos de seis traballadores asalariados e, entre elas, o 24,8% non teñen asalariados. Asemade, cómpre mencionar que o número de empresas en concurso de máis de 50 traballadores ascende a 8, o 3% do total en Galicia.

A explotación estatística do **Directorio Central de Empresas** (Dirce) elaborado polo INE, o **cadro 3.1.10.** mostra as empresas existentes en Galicia a comezos do ano 2016 (último dato dispoñible). Por segundo ano consecutivo aumenta o número de empresas en Galicia dende que comezou a crise, situándose a un de xaneiro de 2016 nas 197.538 empresas (1.943 máis que na mesma data do ano anterior), mantendo o seu peso relativo no total estatal no 6,1%. O minifundismo empresarial galego, obsérvase en que das ditas 197.538 empresas, 106.693 non teñen asalariados.

Tal como aconteceu no exercicio precedente, o incremento no número de empresas do Dirce explícase pola evolución do sector servizos, onde todas as ramas de actividade, agás o comercio, o transporte e hostalería, presentan un maior número de empresas, rexistrándose tamén un leve aumento no sector da construción.

O 78,7% das empresas galegas incluídas no Dirce pertencen ao sector servizos, onde salientan, por número de empresas, as actividades de "Comercio por xunto e ao retallo; reparación de vehículos de motor e motocicletas", con 49.075 empresas, seguidas das "actividades profesionais, científicas e técnicas", con 19.832, e das actividades de "Hostalería", con 19.320 empresas. O sector da construción acolle ao 15,1% das empresas

Empresas en Galicia e España 2016 (1): distribución segundo número de asalariados

	Galicia					España
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	
Total empresas	197.538	82.156	24.353	23.061	67.968	3.236.582
sen asalariados	106.693	45.671	12.781	12.404	35.837	1.791.909
de 1 a 2 asalariados	58.647	23.509	7.536	7.124	20.478	895.574
de 3 a 5 asalariados	18.347	7.273	2.413	2.124	6.537	292.403
de 6 a 9 asalariados	6.690	2.647	869	705	2.469	117.293
de 10 a 19 asalariados	3.844	1.589	442	388	1.425	75.022
de 20 a 49 asalariados	2.212	922	233	216	841	40.895
de 50 a 99 asalariados	620	280	52	65	223	12.020
de 100 a 199 asalariados	282	147	17	18	100	6.243
de 200 a 499 asalariados	137	74	9	11	43	3.489
de 500 a 999 asalariados	25	17	-	2	6	951
de 1.000 a 4.999 asalariados	34	24	-	3	7	674
de 5.000 ou máis asalariados	7	3	1	1	2	109

(1) datos a 1 de xaneiro
Fonte: INE, *DIRCE*

3.1.11.

Empresas en Galicia e España 2016(1): principais ramas de actividade segundo o seu índice de especialización relativa

		Galicia	España	Galicia / España	Índice especialización
				(%)	Galicia
Total		195.595	3.186.878	6,1	1,00
1	Fabricación doutro material de transporte	112	755	14,8	2,42
2	Outras industrias extractivas	268	2.060	13,0	2,12
3	Coquerías e refino de petróleo	1	18	5,6	0,91
4	Industria da madeira e cortiza, agás mobles; cestaría e espartaría	1.016	10.191	10,0	1,62
5	Fabricación de bebidas	498	5.165	9,6	1,57
6	Confección de prendas de vestir	792	8.578	9,2	1,50
7	Extracción de minerais metálicos	5	74	6,8	1,10
8	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	764	8.602	8,9	1,45
9	Actividades postais e de correos	700	7.760	9,0	1,47
10	Actividades veterinarias	884	10.029	8,8	1,44
11	Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	23	322	7,1	1,16
12	Transporte marítimo e por vías navegables interiores	44	546	8,1	1,31
13	Industria da alimentación	1.770	22.873	7,7	1,26
14	Construción de edificios	16.527	222.535	7,4	1,21
15	Actividades de construción especializada	12.455	170.821	7,3	1,19
16	Servizos de comidas e bebidas	17.876	251.390	7,1	1,16
17	Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	2.246	31.394	7,2	1,17
18	Venda e reparación de vehículos de motor e motocicletas	5.014	72.202	6,9	1,13
19	Industria téxtil	418	6.125	6,8	1,11
20	Actividades auxiliares aos servizos financeiros e aos seguros	4.911	71.979	6,8	1,11
21	Fabricación de mobles	843	12.465	6,8	1,10
22	Actividades de xogos de azar e apostas	971	13.480	7,2	1,17
23	Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	758	11.108	6,8	1,11
24	Outros servizos persoais	7.714	116.679	6,6	1,08
25	Actividades de servizos sociais sen aloxamento	356	5.539	6,4	1,05

(1) datos a 1 de xaneiro
Fonte: INE, *Directorio central de empresas*

3.1.12.

(29.777 empresas) e a industria e enerxía, ao restante 6,2% (12.323 empresas).

Tal como se sinalou anteriormente, a distribución das empresas segundo o seu número de asalariados (**cadro 3.1.11.**) reflicte o reducido tamaño das mesmas, de xeito que o 54% das empresas galegas rexistradas polo Dirce non teñen asalariados, fronte ao 55,4% de media no conxunto do Estado. O 42,4% das empresas galegas teñen menos de 10 asalariados, fronte ao 40,3% do total rexistrado en España. Finalmente, só un 3,6% das empresas galegas teñen 10 ou máis asalariados, sendo esta porcentaxe do 4,3% no Estado.

Sociedades cooperativas e laborais existentes en Galicia e España 2015-16 (1)

	2015			2016		
	Galicia	España	Galicia / España (%)	Galicia	España	Galicia / España (%)
Sociedades cooperativas						
Sociedades	923	20.384	4,5	921	20.792	4,4
Traballadores (2)	9.282	301.867	3,1	8.786	315.116	2,8
Sociedades laborais						
Sociedades	539	10.313	5,2	519	9.787	5,3
Traballadores	2.722	64.484	4,2	2.640	63.935	4,1

(1) datos a 31 de decembro de cada ano
(2) o número de traballadores refírese aos centros de cotización
Fonte: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

3.1.13.

O estudo da especialización das empresas galegas en relación á media estatal, permite caracterizar a estrutura produtiva de Galicia, neste senso o índice de especialización relativa (IER), mostra a participación dun determinado sector ou actividade en Galicia con relación á participación desta actividade no total estatal. Atendendo ao número de empresas reflectido no Dirce, as ramas de actividade co índice de especialización relativa máis elevado seguen sendo, **cadro 3.1.12.**, as de "Fabricación doutro material de transporte", e "Outras industrias extractivas", que presentan un índice de especialización superior a 2 (2,42 e 2,12, respectivamente).

Doutra banda, segundo datos do *Global Entrepeneurship Monitor 2015,* a taxa de actividade emprendedora en España para ese ano aumenta con respecto ao ano anterior e se sitúa no 5,7%. Por Comunidades Autónomas, o índice TEA oscilou entre 2,2 e 8,8%, coas Illas Baleares e Castela–A Mancha á cabeza e Ceuta, País Vasco e Asturias á cola. Galicia sitúase aproximadamente na media estatal.

Empresas de economía social

O conxunto das actividades económicas e empresariais, que no ámbito privado levan a cabo aquelas entidades que, de conformidade cos principios recollidos na Lei 5/2011, de 29 de marzo, perseguen ben o interese colectivo dos seus integrantes, ben o interese xeral económico ou social, ou ambos, son as chamadas empresas de economía social. Engloba, entre outras, ás cooperativas, mutualidades, fundacións e asociacións que leven a cabo actividade económica, sociedades laborais, empresas de inserción, centros especiais de emprego, confrarías de pescadores, sociedades agrarias de transformación e as entidades singulares creadas por normas específicas que se rexan polos principios establecidos na devandita lei.

A diferenza do acontecido en 2015, no último ano rexístrase un descenso tanto no número de cooperativas como no de traballadores das mesmas. A 31 de decembro de 2016, o número de sociedades cooperativas situouse nas 921, con 8.786 traballadores. No ano 2016, 355 cooperativas en Galicia teñen unha plantilla integrada totalmente por traballadores autónomos, e as 566 cooperativas galegas restantes inclúen réximes da Seguridade Social diferentes ao de autónomos.

Máis do 40% das cooperativas existentes en España e o 34% dos traballadores, están localizados en Cataluña e Andalucía. Por volume de traballadores, cabe salientar o caso do País Vasco, onde co 7,7% das cooperativas existentes no conxunto do Estado, acolle máis do 18% do total de traballadores deste tipo de sociedades, situándose como a segunda Comunidade Autónoma con maior número de socios tras Andalucía.

En relación ao conxunto do Estado, Galicia acolle o 4,4% das sociedades cooperativas e o 2,8% dos traballadores.

Ao longo do ano 2015 constituíronse en Galicia un total de 65 sociedades cooperativas, cun total de 298 socios iniciais, o que representou o 4,8% do total de cooperativas constituídas en España e o 3,5% dos socios. A diferencia do ano anterior, baixa o número de cooperativas constituídas (4) e o número de cooperati-

Sociedades laborais rexistradas en Galicia e España 2014-15: distribución sectorial

	Galicia				España			
	2014		2015		2014		2015	
	sociedades	socios	sociedades	socios	sociedades	socios	sociedades	socios
Total	42	146	35	134	770	2.860	515	1.917
Agrario	1	3	1	3	12	41	5	20
Non agrario	41	143	34	131	758	2.819	510	1.897
Industria	12	47	3	12	128	522	61	298
Construción	4	15	5	22	78	299	50	174
Servizos	25	81	26	97	552	1.998	399	1.425

Fonte: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

3.1.14.

Traballadores da economía social en Galicia e España 2016 (1): principais características

	Galicia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	España
			(%)			
sexo						
varóns	58,9	56,3	59,4	60,2	60,2	54,5
mulleres	41,1	43,7	40,6	39,8	39,8	45,5
idade						
menores de 25 anos	3,6	3,1	4,0	3,6	4,0	5,5
de 25 a 39 anos	36,8	35,6	42,7	33,8	37,1	37,3
de 40 a 54 anos	43,4	43,1	40,9	44,2	44,4	43,3
de 55 anos ou máis	16,2	18,1	12,4	18,4	14,6	13,8
nacionalidade						
española	97,1	98,2	96,3	97,1	96,5	90,2
estranxeira	2,9	1,8	3,7	2,9	3,5	9,8
tipo de relación						
indefinida	80,7	77,9	87,1	81,1	79,9	74,9
temporal	19,3	22,1	12,9	18,9	20,1	25,1
tipo de xornada						
tempo completo	83,5	78,7	88,0	90,2	80,7	80,2
tempo parcial	16,5	21,3	12,0	9,8	19,3	19,8
antigüidade no negocio						
ata 6 meses	15,6	18,0	9,9	11,2	18,3	36,0
de 6 meses a 1 ano	6,9	7,4	6,2	4,9	7,7	7,3
de 1 a 3 anos	18,2	19,2	19,9	15,8	17,9	14,1
de 3 a 5 anos	15,0	13,2	16,8	9,8	19,1	11,6
máis de 5 anos	44,3	42,2	47,3	58,3	36,9	30,9
tamaño da sociedade						
0-5 traballadores	20,5	20,7	25,7	15,8	21,0	
6-10 traballadores	14,1	19,2	11,3	6,8	14,6	
11-25 traballadores	14,4	19,9	12,1	12,5	11,0	
26-50 traballadores	16,4	18,5	10,8	12,9	18,7	
51-100 traballadores	11,9	8,2	11,5	7,9	18,0	
101-250 traballadores	10,6	8,1	18,3	2,6	14,5	
máis de 250 traballadores	12,1	5,4	10,4	41,5	2,3	
sector de actividade						
agricultura	8,2	6,4	12,7	17,0	1,0	
industria	33,7	22,1	38,5	42,2	36,0	
construción	7,3	6,7	4,8	9,0	7,9	
servizos	50,9	64,8	44,0	31,9	55,0	

(1) traballadores en situación de alta na Seguridade Social a 31 de decembro
Fonte: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

3.1.15.

vistas das mesmas (203).

O maior número de cooperativas inscritas pertence á categoría de traballo asociado, con 53 sociedades, por diante das catro cooperativas agrarias, que rexistran 24 socios iniciais, e das cooperativas de vivenda, que rexistran 23 socias iniciais. No ámbito das cooperativas de traballo asociado constituídas en Galicia no último ano, 36 pertencen ao sector servizos, 9 á industria, 9 ao sector primario e 5 ao sector da construción.

No concernente ao número de sociedades laborais, no ano 2016 mantense a tendencia descendente de anos anteriores tanto en Galicia como en España, sendo menos acusada a caída na Comunidade Autónoma. Tras un descenso do 3,7% en relación ao ano anterior, o número de sociedades laborais (SA e SL) sitúase a 31 de decembro en Galicia 519, o que supón o 5,3% das 9.787 sociedades do conxunto do Estado. No eido do emprego, as sociedades laborais galegas tiñan 2.640 traballadores, o que representa o 4,1% do total estatal (63.935) (**cadro 3.1.13.**).

No ano 2015 volve a reducirse o número de sociedades laborais rexistradas e o número de socios iniciais. Nese ano rexistráronse en Galicia un total de 35 sociedades laborais (42 en 2014), que agruparon a 134 socios (12 menos). Do mesmo xeito que acontece en Galicia, no conxunto do Estado descende tanto o número de sociedades laborais como o de socios das mesmas, acollendo Galicia o 6,8% do total estatal de sociedades laborais rexistradas e o 7% dos socios iniciais.

O sector servizos acolle case o 75% das sociedades laborais rexistradas en Galicia (26 sociedades) e o 72,4% dos socios (97 socios iniciais). No ano 2015, rexístranse catro sociedades laborais industriais menos, unha máis na construción e unha máis no sector servizos.

No que respecta ás características dos traballadores da economía social en situación de alta laboral na Seguridade Social, **cadro 3.1.15.**, 59 de cada 100 persoas que traballan en Galicia nestas sociedades son homes; o 43% do total de traballadores teñen unha idade comprendida entre 40 e 54 anos, e 37%, entre 25 e 39 anos; e 83 de cada 100 traballadores realiza a súa actividade a tempo completo.

Asemade, pódese destacar que o 44% dos traballadores da economía social en Galicia –excluídos os autónomos– mantén unha antigüidade no negocio superior a cinco anos (31% de media no conxunto do Estado) e que un 15,6% dos traballadores mantén unha antigüidade inferior a seis meses (36% de media estatal).

Tal como acontece na demografía empresarial xeral en Galicia, o tamaño das sociedades de economía social galegas é reducido, de xeito que no 34,6% das sociedades traballan menos de 10 persoas (esta porcentaxe ascende ao 40% na provincia de A Coruña), e no 22,7% das mesmas hai máis de cen traballadores (43,1% en Ourense).

O 51% do emprego total da economía social corresponde ao sector servizos, seguido da industria, con case 34 de cada 100 traballadores, e a agricultura e a construción, co 8% e o 7%, respectivamente. ❑

3.2.

Estrutura produtiva

O Plan estratéxico de Galicia 2015-2020 pretende "fomentar un modelo de crecemento económico baseado na innovación e no capital humano, que favoreza unha Galicia moderna e cohesionada social e territorialmente e que permita diminuír o desemprego, aumentar a produtividade e o benestar dos galegos colaborando a retomar a senda do crecemento demográfico e facendo da nosa Comunidade un territorio máis atractivo para traballar, investir e convivir".

Os eixos de actuación e metas a acadar con este Plan deberán incidir na modernización e na adaptación da estrutura produtiva galega a unha economía cambiante, con modelos de crecemento cada vez están máis afastados dos tradicionais.

O crecemento do PIB galego en 2016, segundo datos das Contas Económicas Trimestrais do IGE, foi do 3,1% en relación ao ano anterior, unha décima menos que na media do Estado. O crecemento económico en Galicia baséase en aportacións positivas de todos os sectores económicos, aínda que cunha intensidade diferente. Un ano máis, o sector máis dinámico da economía galega é a industria manufactureira, con taxas de variación positivas do seu VEB do 3,5%, moderando significativamente o seu pulo en relación ao 4,6% de avance rexistrado en 2015. A construción tamén frea o seu crecemento en seis décimas en relación ao ano anterior, acadando unha taxa de crecemento do 3,1%. O sector primario reduce o seu avance cunha taxa do 0,9%, cinco décimas menos que no ano anterior. Por contra as ramas industriais no seu conxunto así como os servizos, acadan no ano 2016 taxas de variación positivas do seu VEB superiores ás rexistradas no ano anterior, en concreto a industria cun 2,5% medra catro décimas máis que en 2015, e o sector servizos cun 3,3% avanza 1,2 puntos porcentuais máis que no ano anterior.

O emprego equivalente a tempo completo medra en todos os sectores económicos agás na construción, onde presenta taxas negativas do 1,4% fronte ao avance do 2,8% rexistrado neste sector no ano anterior. As ramas industriais incrementan o emprego nun 2,9% e os servizos, nun 2,2%. En ámbolos dous casos, obsérvanse taxas superiores ás rexistradas no ano anterior.
O peso da economía galega no total estatal mantense estable en torno ao 5,2% do PIB do Estado, reducíndose o peso relativo galego en termos de emprego, ata o 5,4% do total, unha décima menos que no ano anterior, e tamén caendo o peso en termos demográficos ata o 5,9%.

PIB e emprego 2015-16: distribución segundo sectores económicos

	PIB (1)		Emprego (2)	
	2015	2016	2015	2016
	(taxas de variación interanuais)			
Total	2,1	3,1	1,9	2,3
Ramas agraria e pesqueira	1,4	0,9	0,0	5,3
Ramas industriais	2,1	2,5	1,7	2,9
Construción	3,7	3,1	2,8	-1,4
Servizos	2,1	3,3	2,0	2,2
Impostos netos sobre os produtos	1,6	3,7		

(1) PIB a prezos de mercado (índices de volume encadenados); datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 04-04-2017)
(2) emprego equivalente a tempo completo
Fonte: IGE, *Contas económicas trimestrais. Base 2010*

3.2.1.

PIB e VEB das CC.AA. 2016 (1): distribución segundo ramas de actividade

	PIB	VEB									
		Total		Agricultura, gandería e pesca		Industria		Construción		Servizos	
			(% VEB España)		*(% VEB España)*		*(% VEB España)*		*(% VEB España)*		*(% VEB España)*
Andalucía	148.467,6	134.759,2	13,3	7.500,3	28,8	17.033,2	9,5	8.362,5	14,8	101.863,2	13,6
Aragón	34.686,5	31.483,8	3,1	1.789,9	6,9	7.604,9	4,2	1.823,9	3,2	20.265,1	2,7
Asturias	21.696,2	19.693,0	1,9	278,1	1,1	4.251,2	2,4	1.319,6	2,3	13.844,0	1,9
Baleares	28.461,0	25.833,1	2,6	113,3	0,4	1.948,6	1,1	1.521,3	2,7	22.249,8	3,0
Canarias	42.606,7	38.672,7	3,8	641,7	2,5	3.042,5	1,7	1.943,1	3,4	33.045,4	4,4
Cantabria	12.538,9	11.381,2	1,1	165,6	0,6	2.481,0	1,4	791,9	1,4	7.942,6	1,1
Castela e León	55.391,8	50.277,3	5,0	2.153,6	8,3	11.495,4	6,4	3.097,0	5,5	33.531,3	4,5
Castela-A Mancha	38.014,9	34.504,9	3,4	2.275,6	8,7	7.458,9	4,2	2.420,6	4,3	22.349,8	3,0
Cataluña	211.915,5	192.348,7	19,0	2.043,0	7,8	40.685,2	22,7	9.079,8	16,1	140.540,8	18,8
C. Valenciana	105.077,2	95.375,1	9,4	2.293,5	8,8	19.051,2	10,6	6.034,0	10,7	67.996,5	9,1
Estremadura	17.712,0	16.076,6	1,6	1.041,2	4,0	2.332,2	1,3	1.230,6	2,2	11.472,6	1,5
Galicia	57.967,5	52.615,2	5,2	2.824,6	10,9	10.569,1	5,9	3.690,5	6,5	35.530,9	4,7
Madrid	210.812,9	191.348,0	18,9	103,6	0,4	20.663,6	11,5	8.399,3	14,9	162.181,5	21,7
Murcia	28.526,9	25.893,0	2,6	1.291,5	5,0	4.838,8	2,7	1.555,7	2,8	18.207,1	2,4
Navarra	19.017,6	17.261,7	1,7	550,7	2,1	5.732,4	3,2	907,2	1,6	10.071,4	1,3
País Vasco	68.897,0	62.535,5	6,2	487,5	1,9	18.077,7	10,1	3.797,5	6,7	40.172,7	5,4
A Rioxa	8.032,5	7.290,8	0,7	470,3	1,8	2.098,1	1,2	434,5	0,8	4.288,0	0,6
Ceuta e Melilla	3.143,1	2.852,9	0,3	4,1	0,0	163,0	0,1	130,9	0,2	2.555,0	0,3
Total	1.112.965,9	1.010.202,6		26.028,0		179.527,0		56.540,0		748.107,6	

(1) VEB a prezos básicos (prezos correntes) en millóns de euros; datos de primeira estimación (consulta: 04-04-2017)
Fonte: INE, *Contabilidad regional de España. Base 2010*

3.2.2.

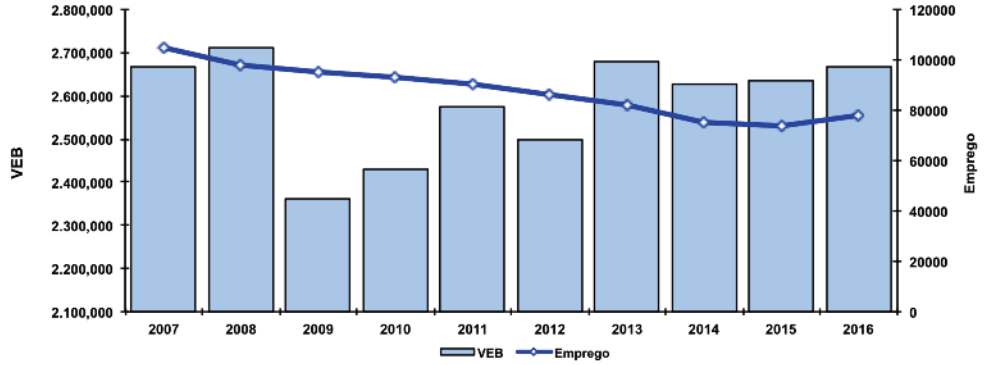
Ao longo do presente capítulo analizaremos a estrutura produtiva galega, presentando os principais datos de cada sector económico dende un punto de vista da actividade económica así como do emprego, aportando, na medida que sexa posible, datos das actividades máis importantes dentro de cada sector.

Sector primario e industrias relacionadas

O sector primario galego está considerado como estratéxico, dada a súa relevancia económica, social e medioambiental. Así mesmo, a estrutura produtiva e territorial de Galicia aséntase en gran medida sobre este sector.

A produción do sector primario rexistrou un avance do 0,9% en termos do PIB a prezos de mercado, en base a índices de volume encadeados, sendo unha variación cinco puntos porcentuais inferior á variación de 2015. Este avance produciuse de xeito gradual ao longo dos trimestres de 2016, de xeito que iniciou o ano cunha caída interanual do 0,7%, para rematar o ano cun crecemento do 1,7%.

VEB e emprego no sector primario (1)

(1) VEB pm, prezos correntes, en miles de euros; datos correxidos a efectos estacionais e de calendario (consulta: 04-04-2017)
Fonte: IGE, *Contas económicas trimestrais. Base 2010*

3.2.3.

O VEB a prezos básicos xerado en Galicia polas actividades do sector primario (sen considerar as actividades industriais) incrementouse un 1,2% segundo os datos da contabilidade trimestral do IGE. No ano 2016 o crecemento do VEB polo sector primario, estivo acompañado dun avance do 5,3% da ocupación media no sector, medida a través de postos de traballo equivalente a tempo completo. De media os ocupados no sector primario representan en torno a 73.000 e, a pesar do incremento no ano 2016, o emprego no sector está moi por debaixo dos niveis anteriores á crise, en concreto o sector primario ten case 20.000 postos de traballo equivalentes menos que no ano 2007.

En termos absolutos, os datos da Contabilidade rexional do INE (**cadro 3.2.2.**) indican que o valor engadido bruto en termos correntes xerado polo sector (sen considerar as actividades industriais relacionadas) increméntase ata os 2.824,6 millóns de euros, un 6% superior ao contabilizado no ano precedente; un incremento superior ao experimentado de media no Estado (4,1%). Tendo en conta o maior crecemento relativo do sector en Galicia, o peso relativo do VEB xerado polo sector en Galicia no total do Estado aumenta dende o 10,6% de 2015 ata o 10,8% no último ano.

Tras o sinalado avance do sector primario no ano 2016, a súa achega ao valor engadido total da economía galega aumenta ata o 5,4%, case oito décimas máis que no ano anterior. Esta porcentaxe duplica ao peso medio do sector na economía estatal, que no ano 2016 se sitúa no 2,6%.

Dende o punto de vista do emprego, en concreto do número de postos de traballo, tal como se observa no **gráfico 3.2.3.**, por primeira vez en toda a serie analizada, o sector primario rompe coa tendencia e incrementa o número de postos de traballo.

En base á Enquisa de Poboación Activa, a poboación ocupada nas ramas agrarias (agricultura, gandería, caza e silvicultura, pesca e acuicultura), así como na industria da alimentación, bebidas e tabaco, foi no 2016 de 107.700 persoas, 10.500 persoas máis que no ano anterior. Por tanto, o sector primario representa o 10,3% da ocupación estimada total en 2016. O incremento de ocupación máis acusado, tanto en termos absolutos como relativos, prodúcese na pesca e acuicultura, onde se estima que a ocupación aumenta en 4.100 persoas (22,6%) para situarse nas 22.200 persoas ocupadas. No caso das actividades relacionadas coa agricultura, gandería, caza e silvicultura, tras un aumento do 7,9% (3.600 persoas), a ocupación estimada ascende ata as 49.200 persoas. Finalmente, a ocupación na industria da alimentación tamén se incrementa en 2.800 persoas (8,3%) acadando os 36.300 ocupados. A achega ao emprego total do sector no conxunto do Estado foi do 9,2% no caso do sector primario e do 8,6% na industria.

Ademais dos datos de actividade e emprego, existe

Distribución xeral da terra en Galicia e España 2016

	Galicia		España		Galicia / España
	(en ha.)	*(% / total)*	*(en ha.)*	*(% / total)*	*(%)*
Superficie Agraria Útil	816.296	27,6	25.253.245	49,9	3,2
Superficie cultivada	371.135	12,5	16.987.299	33,6	2,2
Cereais gran	36.885	1,2	6.294.934	12,4	0,6
Leguminosas gran	893	0,0	406.704	0,8	0,2
Tubérculos consumo humano	13.390	0,5	59.857	0,1	22,4
Industriais	-	-	1.014.879	2,0	-
Forraxeiras	227.343	7,7	1.004.088	2,0	22,6
Hortalizas e flores	2.689	0,1	236.017	0,5	1,1
Barbeitos	19.887	0,7	2.772.944	5,5	0,7
Frutais cítricos	192	0,0	297.535	0,6	0,1
Frutais non cítricos	18.681	0,6	1.093.462	2,2	1,7
Viñedos	25.950	0,9	968.769	1,9	2,7
Olivares	20	0,0	2.623.156	5,2	0,0
Outros cultivos leñosos	-	-	44.210	0,1	-
Viveiros	647	0,0	22.808	0,0	2,8
Invernadoiros baleiros	35	0,0	34.431	0,1	0,1
Hortos familiares	24.523	0,8	113.504	0,2	21,6
Prados e pasteiros	445.162	15,1	8.265.946	16,3	5,4
Superficie forestal	1.821.031	61,6	19.271.262	38,1	9,4
Chopo	1.115	0,0	127.497	0,3	0,9
Coníferas	318.045	10,8	5.545.419	11,0	5,7
Frondosas crecemento lento	322.538	10,9	4.133.404	8,2	7,8
Frondosas crecemento rápido	280.924	9,5	697.025	1,4	40,3
Coníferas e frondosas	273.202	9,2	1.967.439	3,9	13,9
Matorral	625.207	21,1	6.800.479	13,4	9,2
Outras superficies	320.142	10,8	6.069.039	12,0	5,3
Erial	68	0,0	901.295	1,8	0,0
Espartizal	-	-	228.455	0,5	-
Baldío	50.723	1,7	921.841	1,8	5,5
Improdutivo	35.937	1,2	934.017	1,8	3,8
Non agrícola	215.596	7,3	2.446.262	4,8	8,8
Augas interiores	17.818	0,6	637.168	1,3	2,8
Superficie total	2.957.469	100	50.593.546	100	5,8

Fonte: Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. *Encuesta sobre superficies y rendimientos de cultivos*

3.2.4.

unha variable estrutural como é a distribución xeral da terra, que afecta de forma directa ás posibilidades das actividades agrícolas e gandeiras.

No que atinxe á distribución xeral da terra, no último ano parece estabilizarse o descenso da superficie agraria útil (SAU), situándose en 816 mil hectáreas, unha estabilidade consecuencia de que a redución da superficie cultivada no último ano, compénsase co incremento da superficie dedicada a prados e pasteiros.

En 2016 mantense constante a superficie forestal e redúcese a extensión dos terreos baldíos ou improdutivos. En termos comparativos co conxunto do Estado, o **cadro 3.2.4.** reflicte a súa desigual distribución dado que a SAU representa en Galicia o 27,6% da súa superficie xeográfica, moi por baixo da media estatal, cun 49,9%. Esta diferenza ven explicada, fundamentalmente, polo feito de que a importancia relativa da superficie cultivada é do 12,5% en Galicia mentres que en España ascende ata o 33,6%.

Doutra banda, cómpre salientar que a superficie forestal representa en Galicia o 61,6% da superficie total galega, sendo esta porcentaxe do 38,1% no conxunto do Estado. En relación ao peso relativo no total estatal, mentres que a superficie total representa o 5,8% da superficie española, a importancia relativa da superficie

Produción de leite de vaca en explotacións nas CC.AA. 2015-16 (1)

	2015		2016		16/15	
	(en miles de tm.)	*(%)*	*(en miles de tm.)*	*(%)*	*(%)*	*(en miles de tm.)*
Andalucía	508,6	7,5	523,5	7,6	2,9	14,9
Aragón	137,4	2,0	142,1	2,1	3,4	4,7
Asturias	559,5	8,2	562,2	8,2	0,5	2,7
Baleares	55,0	0,8	58,0	0,8	5,4	2,9
Canarias	23,9	0,4	37,2	0,5	55,9	13,3
Cantabria	447,4	6,6	440,0	6,4	-1,7	-7,4
Castela e León	866,3	12,8	866,2	12,6	0,0	-0,1
Castela-A Mancha	254,3	3,7	261,5	3,8	2,8	7,2
Cataluña	713,5	10,5	735,6	10,7	3,1	22,2
C. Valenciana	67,4	1,0	70,1	1,0	4,1	2,7
Estremadura	28,5	0,4	29,2	0,4	2,2	0,6
Galicia	2.589,9	38,1	2.603,1	37,8	0,5	13,3
Madrid	56,0	0,8	57,5	0,8	2,6	1,4
Murcia	55,5	0,8	59,9	0,9	7,9	4,4
Navarra	240,6	3,5	247,2	3,6	2,7	6,6
País Vasco	172,7	2,5	174,4	2,5	0,9	1,6
A Rioxa	16,8	0,2	18,8	0,3	12,0	2,0
Total	6.793,3	100,0	6.886,4	100,0	1,4	93,1

(1) vendas á industria (entregas declaradas polos compradores); datos provisionais
Fonte: Consellería do Medio Rural.

3.2.5.

forestal é do 9,4%, moi por riba do que representa a SAU (3,2%) ou a superficie cultivada (2,2%).

• Subsector agrogandeiro

A principal rama do subsector agrogandeiro en Galicia é a **produción de leite.** As explotacións lácteas xestionan o 35% da superficie agraria e xeran o 44% do output do sector. Galicia aporta case o 40% da produción total do Estado, situándose entre as 10 primeiras rexións lácteas da UE[1] .

A supresión das cotas lácteas (2015), así como a escasa capacidade da industria transformadora para engadir valor ao produto final (só 26 céntimos de cada euro de VEB na produción láctea débese á industria), determina a existencia de fortes debilidades no sector que redundan en prezos que non cobren, en moitos casos, os custos de produción.

A especialización gandeira do agro en Galicia obsérvase claramente na utilización da superficie agraria. O **cadro 3.2.4.** presenta os usos da superficie agraria útil (SAU) e mostran unha orientación cara á alimentación animal, destacando, por unha banda, a produción de cultivo forraxeiro, ao que se destina o 61,3% da superficie cultivada e case o 28% da SAU, e, por outra, a superficie dedicada a prados e pasteiros, que supón o 54,5% da SAU.

A base territorial das explotacións agrogandeiras está limitada tanto pola superficie dispoñible como pola elevada parcelación. Esta debilidade estrutural confronta coa necesidade de mellorar a competitividade do sector agrogandeiro que está, en boa medida, vencellada á unha maior autonomía na produción de forraxes.

A produción de leite de vaca, en base ás declaracións mensuais realizadas polos compradores, increméntase lixeiramente en Galicia no ano 2016, ao rexistrarse unha medra do 0,5% en relación ao ano anterior (13,2 mil toneladas máis). O volume de leite producido ascende ata as 2.603 miles de toneladas, o que supón o 37,8% da produción total de leite do Estado español, e sitúa á Comunidade Autónoma como a primeira produtora nacional, triplicando a produción de Castela-León, segunda Comunidade por volume de produción.

1) LOPEZ IGLESIAS Edelmiro. A cadea láctea en Galicia: retos e estratexias nun mercado liberalizado. Caderno do Sector Lácteo (nº5 2015) Consello Económico e Social de Galicia.
http://www.ces-galicia.org/sites/default/files/docs/cadernos/sector%20l%C3%A1cteo.pdf

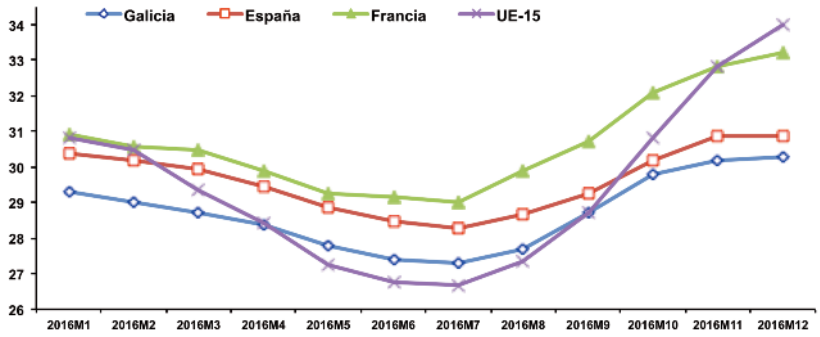
Prezo medio do leite en Galicia e España 2010-16 (1)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
				(en céntimos por litro)			
Galicia	28,90	31,00	30,10	34,90	35,10	28,80	28,20
España	30,30	32,30	31,80	35,30	36,20	31,00	30,00
Diferencial Galicia / España	-1,40	-1,30	-1,70	-0,40	-1,10	-2,20	-1,80

(1) prezos medios ponderados sen impostos
Fonte: Consellería do Medio Rural

3.2.6.

Evolución prezo do leite (€/100kg) 2016

Fonte: European Comision, *Milk Market Observatory* e Consellería do Medio Rural

3.2.7.

O prezo medio por litro de leite percibido polo produtor en Galicia redúcese novamente no ano 2016, o prezo medio ponderado do leite redúcese un céntimo no ano 2016 tanto en Galicia como no conxunto do Estado Como reflicte o **cadro 3.2.6.**, no último ano o seu prezo situouse en 28,2 céntimos de euro, fronte aos 30 céntimos por litro de media en España, polo que o diferencial coa media española ascendeu a 1,8 céntimos.

Analizando a evolución mensual do prezo do leite, o **gráfico 3.2.7.** mostra como o prezo en Galicia está sempre por debaixo dos prezos mensuais en España ou Francia. Por outra banda, o prezo máximo por litro de leite acádase no mes de decembro, mes no que o diferencial de prezo Galicia/UE-15 é de case catro céntimos de euro.

A importancia da **agricultura ecolóxica** é cada vez maior, tanto cualitativamente como cuantitativamente, ademais dos beneficios que estas actividades levan asociadas á fixación de poboación no rural. O crecemento e importancia das actividades relacionadas coa agricultura ecolóxica leva a que actualmente se estea traballando, por parte da Administración e do sector, na elaboración dun plan estratéxico de agricultura ecolóxica, que deseñe as liñas fundamentais de fomento e promoción desta actividade para o futuro.

A agricultura ecolóxica enténdese como un sistema de produción de alimentos baseado no respecto ao medio ambiente, no benestar animal e no mantemento e mellora da fertilidade do solo. A superficie inscrita como ecolóxica en Galicia pasa de 20.306 ha no ano 2015 a 27.717 ha no ano 2016, o que supón un crecemento do 36,5%. Por provincias, o maior crecemento dáse en A Coruña e Lugo, onde a superficie medra nun 94,2% e 43,5% respectivamente, con incrementos do 36% e 23% en Pontevedra e Ourense.

Atendendo á súa distribución segundo tipo de cultivo, cómpre mencionar que máis da metade da superficie inscrita está dedicada a pastos e prados permanentes,

Actividade pesqueira e marisqueira 2015-16: distribución segundo grandes grupos de especies

	Produción			Valor		
	2015	2016	16/15	2015	2016	16/15
	(en kg.)		(%)	(en euros)		(%)
Total	180.309.145	187.664.642	4,1	457.426.414	486.777.867	6,4
Algas	450.217	420.045	-6,7	304.447	243.219	-20,1
Bivalvos	7.738.382	7.930.181	2,5	63.718.442	69.297.917	8,8
Cefalópodos	5.059.595	6.961.975	37,6	18.936.982	29.248.579	54,5
Crustáceos	977.477	1.037.708	6,2	16.344.596	19.064.347	16,6
Equinodermos	639.836	735.377	14,9	2.504.871	3.643.677	45,5
Gasterópodos	2.404	6.129	155,0	8.242	19.545	137,1
Peixes	165.048.581	170.219.900	3,1	354.686.168	364.325.041	2,7
Poliquetos	-	-		-	-	
Resto das descargas	392.656	353.328	-10,0	922.665	935.542	1,4
A Coruña	95.837.982	97.447.599	1,7	172.850.264	177.191.226	2,5
Algas	46.671	81.419	74,5	34.188	37.089	8,5
Bivalvos	4.109.415	3.654.453	-11,1	29.372.638	28.394.939	-3,3
Cefalópodos	2.493.978	3.591.257	44,0	9.392.709	14.742.034	57,0
Crustáceos	585.941	658.976	12,5	9.201.901	11.005.865	19,6
Equinodermos	303.523	370.238	22,0	991.442	1.610.525	62,4
Gasterópodos	501	1.112	121,9	1.318	3.294	149,9
Peixes	88.166.997	88.958.281	0,9	123.653.038	121.196.283	-2,0
Poliquetos	-	-		-	-	
Resto das descargas	130.957	131.863	0,7	203.031	201.198	-0,9
Lugo	40.749.494	39.771.789	-2,4	127.081.283	128.884.167	1,4
Algas	-	-		-	-	
Bivalvos	6.547	16.562	153,0	20.597	23.876	15,9
Cefalópodos	341.823	438.666	28,3	1.348.945	1.516.221	12,4
Crustáceos	50.615	65.256	28,9	800.722	1.063.600	32,8
Equinodermos	18.579	33.693	81,3	72.772	119.587	64,3
Gasterópodos	1.354	1.660	22,6	2.816	3.614	28,4
Peixes	40.154.848	39.020.206	-2,8	124.269.633	125.550.734	1,0
Poliquetos	-	-		-	-	
Resto das descargas	175.728	195.747	11,4	565.798	606.535	7,2
Pontevedra	43.721.669	50.445.254	15,4	157.494.867	180.702.475	14,7
Algas	403.546	338.626	-16,1	270.258	206.130	-23,7
Bivalvos	3.622.420	4.259.166	17,6	34.325.207	40.879.103	19,1
Cefalópodos	2.223.793	2.932.052	31,8	8.195.329	12.990.325	58,5
Crustáceos	340.921	313.476	-8,1	6.341.974	6.994.882	10,3
Equinodermos	317.734	331.446	4,3	1.440.658	1.913.565	32,8
Gasterópodos	548	3.357	512,5	4.108	12.637	207,6
Peixes	36.726.737	42.241.413	15,0	106.763.497	117.578.024	10,1
Poliquetos	-	-		-	-	
Resto das descargas	85.971	25.718	-70,1	153.836	127.809	-16,9

Consulta a 3 de febreiro de 2017
Fonte: Consellería do Mar.

3.2.8.

con 12.323,5 ha, seguido de terreo forestal con carga gandeira e/ou pecoreo (9.287,2 ha) e terreo forestal e plantas silvestres (sen uso gandeiro) con 2.156 ha e o dedicado a castañas, con 1.756 ha.

No ano 2016 o número de inscritos no rexistro de Agricultura Ecolóxica de Galicia incrementouse un 18,5%, así mesmo o número de operadores aumentou un 18% acadando os 945, dos que 751 son produtores, e 194 elaboradores.

En termos monetarios, o valor da produción controlada polo Consello Regulador de Agricultura Ecolóxica (Craega) medrou no ano 2016 case un 26%, acadando os 41,8 millóns de euros. A leite e os seus derivados foron os que máis volume de ventas certificadas obtiveron, con 12,2 millóns de euros, seguidos pola carne e derivados e as conservas de peixe, cun volume de vendas de 6,8 e 5,5 millóns de euros respectivamente. En termos de incremento de volume de negocio, compre salientar o experimentado pola acuicultura e recolleita de algas que, no último ano, incrementou o valor da súa produción certificada nun 68,7%.

• Subsector mar-industria

O número de embarcacións operativas con porto base en Galicia á data do 31 de decembro de 2016 é de

Actividade pesqueira e marisqueira 2015-16: produción e ingresos xerados pola primeira venda nas principais lonxas

	Produción			Valor		
	2015	2016	16/15	2015	2016	16/15
	(en kg.)		(%)	(en euros)		(%)
Vigo	32.137.028	38.072.609	18,5	103.358.953	115.874.932	12,1
A Coruña (Lonja Coruña, S.A.)	39.650.200	39.937.770	0,7	78.233.764	75.717.998	-3,2
Burela	24.790.762	23.311.302	-6,0	74.590.638	75.882.643	1,7
Celeiro	15.940.191	16.430.951	3,1	52.337.003	52.845.681	1,0
Ribeira	27.708.467	31.759.809	14,6	32.953.919	43.024.689	30,6
Noia	2.237.489	1.405.850	-37,2	12.681.504	8.093.134	-36,2
Portosín	9.986.618	7.981.176	-20,1	7.867.190	4.986.033	-36,6
Cedeira	1.556.959	1.585.609	1,8	7.436.373	7.776.986	4,6
O Grove	761.754	862.594	13,2	7.275.319	8.706.127	19,7
Carril	822.934	1.143.346	38,9	6.948.981	8.013.159	15,3
Cambados	1.840.443	2.124.260	15,4	6.586.340	8.234.704	25,0
A Illa de Arousa	719.497	703.541	-2,2	6.037.368	6.764.555	12,0
Camariñas	5.281.661	3.237.801	-38,7	5.174.266	3.603.778	-30,4
Malpica	3.713.497	1.959.236	-47,2	4.579.434	2.840.754	-38,0
Muros	1.788.825	4.395.236	145,7	3.554.112	6.416.539	80,5
Vilanova	364.938	364.363	-0,2	3.512.979	3.985.026	13,4
Cangas	584.789	591.641	1,2	3.305.619	4.111.368	24,4
Campelo	333.972	420.845	26,0	3.119.171	3.694.991	18,5
Marín	1.221.071	1.429.659	17,1	3.083.798	3.115.102	1,0
Rianxo	321.066	514.814	60,3	2.873.699	3.638.138	26,6

Consulta a 3 de febreiro de 2017
Fonte: Consellería do Mar.

3.2.9.

4.430 en terceira lista e 1.277 en cuarta lista, segundo indican os datos do Rexistro de Buques de Galicia.

No referido ás embarcacións da terceira lista, buques de pesca extractiva e marisqueo, o cómputo global de 2016 amosa a continuidade na tendencia dos últimos anos en relación á caída no número de unidades, cun moderado descenso do 0,18% con respecto a 2015. Nembargantes, en relación aos indicadores de capacidade da frota no ano 2016, identifícase un cambio de tendencia, dado que tanto o arqueo (Gt)como a potencia (Cv) incrementan os valores respecto de 2015, nun 1% e un 1,5% respectivamente. Estes resultados son consecuencia da progresiva modernización da frota pesqueira, con embarcacións cada vez de maior porte. Pola súa banda, á frota do caladoiro nacional Cantábrico-Noroeste diminúe en 4 unidades en 2016 respecto á situación do ano anterior.

De xeito similar ao presentado nos últimos anos, o segmento de frota máis significativo na frota pesqueira galega é o de artes menores, cunha cifra de 3.930 embarcacións, xeralmente de pequeno porte, cunha eslora media de 6,38 metros, que se dedican a unha pesca multiespecífica por medio dunha ampla variedade de artes que utilizan en función da especie obxectivo. Se nos fixamos nos portos base destas embarcacións, a maior parte concéntranse na zona III-Arousa (41,53%), seguida das zonas IV-Muros (14,86%) e I-Vigo (14,12%).

No que respecta ás embarcacións auxiliares de pesca e acuicultura a 31 de decembro de 2016 sumaban 1.275 unidades, principalmente concentrada, desde o punto de vista xeográfico, na zona III-Arousa (69,85%).

A actividade pesqueira e marisqueira das distintas lonxas galegas mostra no ano 2016 un aumento tanto do seu volume de produción (4,1% máis) como na súa facturación (6,4% máis). Tras estes incrementos, o volume de produción acada os 187,6 miles de toneladas, ascendendo o seu valor ata os 486,8 millóns de euros. Tanto por volume como por valor, os peixes seguen a ser o grupo de especies máis importante, ao representar o 90,7% da produción e o 74,8% do valor total en primeira venda. A pesar de que no último ano a produción e facturación de peixe se incrementa, o seu peso no total da actividade pesqueira e marisqueira diminúe,

Emprego na acuicultura nas CC.AA. 2015 (1)

	Nº de empresas (3)	Asalariados		Non asalariados		Total	
		(UTA) (2)	(persoas)	(UTA)	(persoas)	(UTA)	(persoas)
Andalucía	90	611	802	32	62	643	864
Aragón	5	43	51			43	51
Asturias	14	64	78	10	23	73	101
Baleares	9	84	89	7	32	91	121
Canarias	16	220	245	2	2	222	247
Cantabria	10	57	69	11	19	68	88
Castela-A Mancha	16	45	54	1	1	46	55
Castela e León	15	146	155	4	5	150	160
Cataluña	76	289	1.041	49	121	339	1.162
C. Valenciana	24	238	368	1	2	239	370
Estremadura	66	31	102	0	8	31	110
Galicia	42	1.770	4.525	2.719	9.814	4.489	14.340
Madrid	9	-	-	-	-	-	-
Murcia	10	313	327	-	-	313	327
Navarra	3	13	20	1	1	14	21
País Vasco	4	16	21	-	-	16	21
A Rioxa	3	37	39	-	-	37	39
Total	412	3.976	7.986	2.837	10.090	6.812	18.076

(1) Agás as de cultivo de mexilón en bateas e os parques de cultivo de Galicia
(2) UTA: unidades de traballo anual
(3) O número de empresas está a 2014
Fonte: Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente, *Encuesta de establecimientos de acuicultura*

3.2.10.

Valor da produción acuícola en Galicia 2014-15: distribución segundo destino xeográfico

	2014			2015		
	Total	Fases 1,2,3,5	Fase 4	Total	Fases 1,2,3,5	Fase 4
		(en miles de euros)			(en miles de euros)	
Total	201.774,4	22.555,5	179.218,9	204.598,6	22.250,6	182.348,1
Misma Comunidade Autónoma	133.884,7	13.609,0	120.275,7	123.624,1	13.177,7	110.446,4
Distinta Comunidade Autónoma	25.481,3	1.181,3	24.299,9	27.296,6	1.063,7	26.232,9
Outro país da Unión Europea	29.779,7	3.346,9	26.432,8	40.119,1	2.943,5	37.175,6
Terceiros países	12.628,7	4.418,2	8.210,5	13.558,9	5.065,7	8.493,2

(1) Fase 1: Posta; Fase 2: Incubación e/ou cría; fase 3: Preengorde de semilleiro; Fase 4: Engorde talla comercial; talla 5: Engorde a madurez sexual
Fonte: Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio ambiente. *Estadísticas pesqueras: producción de acuicultura*

3.2.11.

como consecuencia da maior diversificación do sector, en especial cara aos cefalópodos, que incrementan en máis dun 50% a facturación rexistrada no ano anterior (**cadro 3.2.8.**).

A lonxa do porto de Vigo continúa sendo a máis importante en termos de ingresos xerados pola súa primeira venda, con 115,9 millóns de euros, un 12,1% máis que no ano anterior. En termos de volume de produción, A Coruña (Lonja Coruña S.A.) é a que máis tonelaxe rexistra, con 39,9 miles de toneladas no ano 2016, seguida da lonxa de Vigo, con 38,1 miles de toneladas. Comparado coa actividade no conxunto da Comunidade Autónoma, a lonxa do porto de Vigo acolle o 25,9% do valor total (21,4% da produción) e a de A Coruña representa o 22,4% da produción (16,9% do valor total). As diferenzas de valor das especies vendidas nas lonxas de Vigo e A Coruña (Lonja Coruña, S.A.) explican este maior valor xerado na lonxa de Vigo malia o maior volume negociado na lonxa de A Coruña (**cadro 3.2.9.**).

A **acuicultura** en Galicia no ano 2015 (último dato dispoñible) presenta, tal como se observa no **cadro 3.2.10.**, un bo comportamento ao experimentar tanto un incremento do emprego, medido en unidades de traballo anual (UTA), como do valor da súa facturación. No que á ocupación se refire, o sector acolle un total de 14.340 empregos (4.489 UTA), o que representa, segundo datos do Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente, o 79,3% do emprego do sector a

Axudas da Política Agraria Común e da Política Pesqueira Común no exercicio 2016

			Galicia	España	Galicia/España
					(%)
Pago de fondos UE					
FEAGA (1)	*exercicio 2016 (acumulado outubro)*	*(en millóns de euros)*	180,4	5.498,2	3,28
Axudas leite e productos lácteos			9,9	15,2	65,13
FEADER (2)+ importe nacional	*exercicio 2015 (16/10/14 ao 15/10/15)*		159,0	1.646,4	9,66
Dereitos de pago único					
Beneficiarios			30.381	783.150	3,88
Dereitos			393.941	19.396.829	2,03
Importe total dos dereitos	*(actualización a decembro de 2016)*	*(en millóns de euros)*	72,9	2.783,7	2,62
Importe pago verde			37,7	1.438,8	2,62
Valor medio segundo dereito		*(en euros)*	185,0	143,5	
Valor medio segundo beneficiario			2.399,0	3.555,0	
Pagos Fondo Europeo da Pesca (FEP)					
FEP	*(actualización a decembro de 2016)*	*(en millóns de euros)*	49,2	108,9	45,13
Gasto Público (FEP+Axuda AGE+Axuda CA+Outras axudas)			65,5	150,4	43,59

(1) FEAGA: Fondo Europeo Agrícola de Garantía
(2) FEADER: Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural
Fonte: Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente, *Análisis y prospectiva en medio ambiente, agricultura, pesca, alimentación y desarrollo rural*

3.2.12.

nivel estatal e o 65,9% do total de UTAs. A segunda Comunidade Autónoma en importancia en canto a emprego é Cataluña, con 1.162 persoas empregadas.

O valor da produción acuícola aumentou un 1,4%, para situarse en 2015 nos 204,6 millóns de euros. O 60% deste importe xérase na propia Comunidade Autónoma, seguido do valor xerado cos produtos dirixidos á UE, cun 19,6%. Comparado co ano anterior, redúcese en case seis puntos porcentuais o peso relativo do mercado galego e increméntase en case cinco puntos porcentuais o peso do valor da produción con destino no mercado europeo (agás España).

• Axudas comunitarias

A partir do ano 2015 comeza a aplicarse a nova PAC, coa introdución da figura do agricultor activo, como condición para acceder ás axudas, a substitución do réxime de axudas de pagos únicos por un réxime de pagos básicos, o establecemento dun réxime de pagos ecolóxicos ou greening ou o establecemento dun réxime de pagos para xoves agricultores así como un réxime de pagos acoplados.

As axudas da Política Agraria Común e da Política Pesqueira Común no exercicio 2016 increméntanse en máis de 25 millóns de euros, ata o 180,4 millóns de euros no caso do pago con fondos UE do Fondo Europeo Agrícola de Garantía (FEAGA) aumentando ata os 159 millóns de euros no caso do Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (FEADER). En relación ao importe total en España, estes pagos representan o 3,3% do total estatal para o FEAGA e o 9,7% no caso do FEADER (**cadro 3.2.12.**).

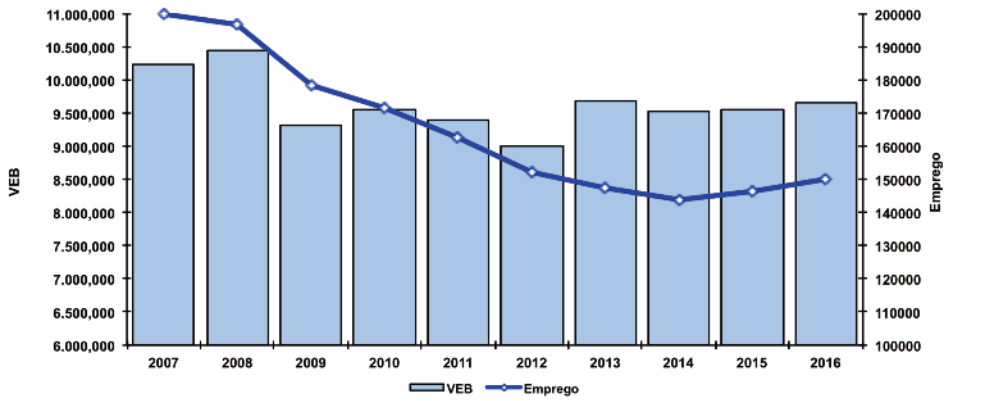
O número total de beneficiarios dos dereitos de pago único redúcese en case seis mil persoas no último ano, acadando un total de 30.381 beneficiarios, o 3,9% do total estatal. O valor medio dos dereitos de pago único por beneficiario en Galicia tamén se reduce, sitúase en 2.399 euros, un 25% inferior ao ano anterior e un 32,5% inferior á media no Estado (3.555 euros).

En canto aos pagos certificados e remitidos á Comisión no ano 2016 correspondentes ao Fondo Europeo de Pesca, o gasto público total (Fondo Europeo de Pesca, axudas estatais e das Comunidades Autónomas e outras axudas europeas) ascendeu en Galicia a 65,5 millóns de euros, o que supón o 43,6% do total estatal.

• Comercio exterior de produtos alimenticios

O valor total das exportacións de produtos agroalimentarios experimenta no ano 2016 novamente un forte crecemento (7,7% en relación ao ano anterior) para situarse nos 2.657,1 millóns de euros, o que supón o 6,2% do total estatal. Entre os diferentes produtos sobresae a importancia relativa dos peixes, crustáceos e

VEB e emprego na industria (1)

(1) VEB pm, en miles de euros; datos correxidos a efectos estacionais e de calendario (consulta: 27-03-2017)
Fonte: IGE, *Contas económicas trimestrais. Base 2010*

3.2.13.

moluscos, que cun valor de 1.300 millóns de euros representan o 47% das exportacións españolas destes produtos, seguido das exportacións galegas de conservas de carne o peixe, que representan o 44% das exportacións estatais destes produtos.

As importacións presentan un maior dinamismo que as exportacións en termos de valor, acadando no último ano un total de 3.224,2 millóns de euros (16,5% máis que no ano precedente), o que supón o 10% do valor total das compras españolas de produtos agroalimentarios. Ao igual que no caso das exportacións, os produtos máis importantes corresponden aos peixes, crustáceos e moluscos, que con 1.980 millóns de euros, representan o 35% das importacións estatais destes produtos, seguido neste caso polo sector de preparación de carne, peixe ou crustáceos, co 36% (373,9 millóns).

Sector industrial

O conxunto do sector industrial, incluída a enerxía, en base aos datos da Contabilidade trimestral de Galicia (IGE) presentou no último ano unha expansión da súa actividade rexistrando unha taxa de variación interanual positiva do 2,5%, catro décimas máis que no ano anterior. Dentro deste sector, cómpre resaltar o incremento da industria manufactureira, que se comporta como o subsector máis dinámico cunha medra do 3,5%, 1,1 puntos porcentuais menos de avance que no ano anterior.

Nos catro trimestres do ano 2016, a variación interanual do VEB da industria é positiva, [*cadro 1.2.2. PIB 2015-16: distribución segundo as súas compoñentes*], aínda que se observa unha notable ralentización no crecemento a partir do primeiro trimestre do ano. O VEB das ramas industriais medra un 5,6% no primeiro trimestre de 2016 en relación ao mesmo trimestre no ano anterior, variacións que promedian un 1,5% de crecemento nos trimestres posteriores. A tendencia na industria manufactureira é semellante, acadando un crecemento do 6,5% no primeiro trimestre, que se reduce en torno ao 3% nos trimestres posteriores.

En termos absolutos, o valor engadido bruto xerado polas ramas industriais ascendeu no ano 2016 ata os 10.569,1 millóns de euros segundo os datos publicados polo INE na Contabilidade rexional de España, o que representa o 5,9% do total estatal. Esta porcentaxe mantén a Galicia como a sétima Comunidade Autónoma con maior peso, por detrás de Cataluña (22,7%), Madrid (11,5%), a Comunidade Valenciana (10,6%), o País Vasco (10,1%), Andalucía (9,5%), e Castela e León (6,4%).

O sector industrial achega o 16,6% do PIB total a prezos de mercado da economía galega, sendo o 12,4% no

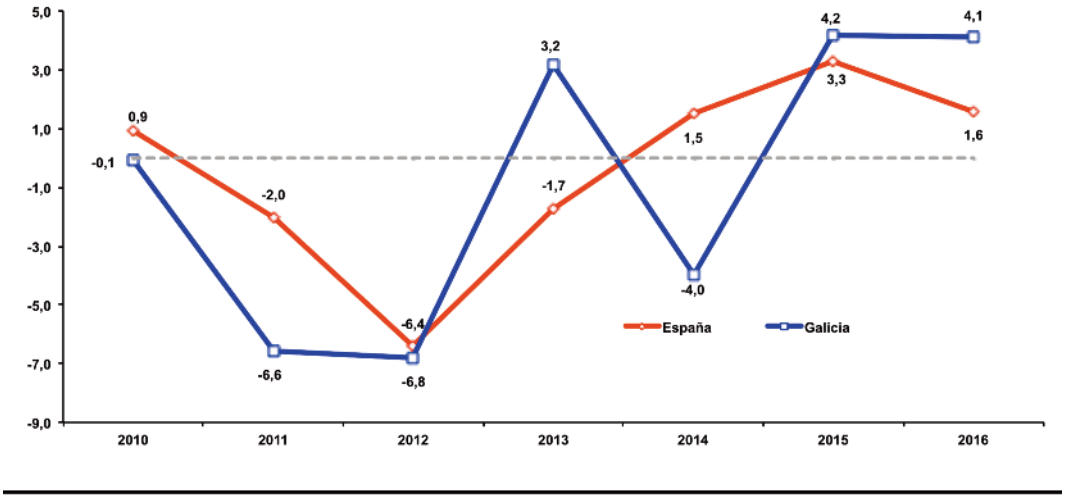
Indice de produción industrial de Galicia e España 2016

	Galicia			España		
	índice	variacións 16/15 (1)	variacións Interanual decembro (2)	índice	variacións 16/15 (1)	variacións Interanual decembro (2)
		(%)			(%)	
Xeral	83,1	4,1	-2,1	87,8	1,6	-1,4
Bens de consumo	96,8	5,5	10,8	87,4	1,7	-2,9
B. consumo duradeiro	104,8	19,8	21,2	63,9	0,9	2,6
B. consumo non duradeiro	96,2	4,7	10,0	90,2	1,7	-3,4
Bens de equipamento	58,3	-0,6	-16,6	92,2	3,1	-5,4
Bens intermedios	80,7	6,0	-2,2	83,2	2,0	1,9
Enerxía	111,5	5,0	0,2	91,4	-0,7	0,5

Consulta a 10 de abril de 2017
(1) variación interanual no mes de decembro
(2) variación no conxunto do 2016 en relación ao mesmo período do ano anterior
Fonte: INE, *Índice de producción industrial*

3.2.14.

Índice de produción industrial en Galicia e España 2010-16

Fonte: INE, *Índice de producción industrial*

3.2.15.

caso da industria manufactureira. Estas porcentaxes son lixeiramente superiores ás rexistradas no conxunto do Estado para o sector industrial (incluída a enerxía) que representa o 16,1% do PIB, e inferiores no caso da industria manufactureira, que no conxunto do Estado supón o 12,8% do PIB a prezos correntes.

O índice de produción industrial (IPRI) é un indicador de carácter conxuntural que mide a evolución experimentada no curto prazo polo volume do valor engadido bruto a custo de factores do sector industrial. Como se reflicte no **cadro 3.2.14.**, este indicador presenta en 2016 unha medra do 4,1%, unha variación moi superior á rexistrada no conxunto do Estado (1,6%).

Atendendo ao destino económico dos bens, no último ano todos os subsectores rexistraron en Galicia un incremento agás no caso das actividades de equipo (–0,6%). Dunha banda, os bens de consumo duradeiro presentaron a medra máis acusada, cun 19,8% en relación ao ano anterior, seguido polos bens intermedios cun 6%, e pola enerxía, cun incremento do 5%. Doutra banda, ao igual que no ano anterior, no conxunto do Estado descenden os bens enerxéticos co –0,7%.

Índice de produción industrial 2016: distribución segundo ramas de actividade

	Variacións 16/15	
	Galicia	España
	(%)	
Total	4,1	1,6
B Industrias extractivas	-11,1	-11,0
08 Outras industrias extractivas	-11,1	-5,8
C Industria manufactureira	4,3	2,2
10 Industria da alimentación	4,7	1,8
11 Fabricación de bebidas	4,3	0,4
13 Industria téxtil	9,1	5,1
14 Confección de roupa de vestir	2,1	10,7
15 Industria do coiro e do calzado	*	-4,9
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestaría e espartaría	9,1	2,9
17 Industria do papel	7,3	1,3
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	*	-3,4
19 Coquerías e refinación de petróleo	*	3,0
20 Industria química	9,7	1,8
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	*	5,1
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	10,7	3,4
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	5,5	2,2
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroaliaxes	1,8	2,4
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	9,4	0,5
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	*	-3,6
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	5,8	-2,3
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	-13,5	3,1
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	6,9	6,0
30 Fabricación doutro material de transporte	-13,7	5,0
31 Fabricación de mobles	17,8	5,0
32 Outras industrias manufactureiras	-1,6	1,8
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	-9,6	1,1
D Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	4,3	-2,4
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	4,3	-2,4
36 Captación, depuración e distribución de auga	*	5,4

(*) Poucas observacións mostrais, polo que o dato está afectado por un alto erro de mostraxe
Fonte: IGE, *Índice de produción industrial*

3.2.16.

O IPRI correspondente ao conxunto das ramas da industria manufactureira galega presenta no último ano unha medra do 4,3% respecto ao ano anterior (2,2% no conxunto do Estado). Como se reflicte no **cadro 3.2.16.**, salientan os incrementos rexistrados nas ramas de actividades de fabricación de mobles (17,8%); fabricación de produtos de caucho e plásticos (10,7%); fabricación de produtos metálicos agás maquinaria e equipamento (9,4%) e industria téxtil (9,1%). Pola contra, a industria de fabricación doutro material de transporte e a fabricación de material de equipamento eléctrico son as que presentan os maiores descensos, en ámbolos dous casos con caídas superiores ao 13%.

En termos de emprego industrial, os datos de afiliacións á Seguridade Social a 31 de decembro reflicten que en 2016 ráchase a tendencia descendente rexistrada dende o comezo da crise económica. O sector industrial en Galicia tiña no último ano un total de 136.523 afiliacións, 3.359 máis que a 31 de decembro de 2015. O aumento nas afiliacións no sector industrial basease en aumentos xeneralizados nas diferentes ramas de actividade, pero destacan pola súa importancia cuantitativa, os aumentos na industria da alimentación (953 afiliacións máis), na fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento (699 afiliados máis) ou nas ramas de reparación e instalación de maquinaria e equipamento e no fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado, con case 350 afiliacións máis nos dous casos.

Por contra, as maiores reducións prodúcense no caso da fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n. (688 afiliacións menos).

Os indicadores de confianza empresarial son unha me-

Indicadores da confianza empresarial en Galicia e España 2014-16 (1)

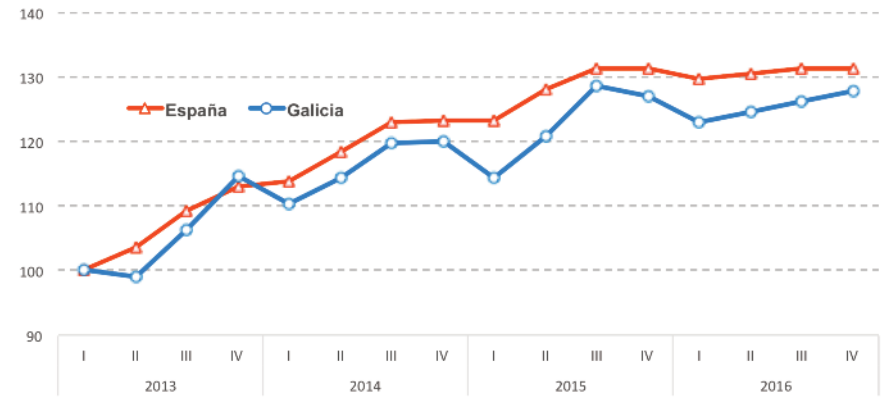
	Galicia			España		
	Situación do trimestre anterior	Expectativas do trimestre entrante	ICEA	Situación do trimestre anterior	Expectativas do trimestre entrante	ICEA
2014						
I	-27,9	-31,9	110,3	-25,8	-28,7	113,9
II	-29,8	-17,5	114,3	-26,3	-14,8	118,3
III	-19,8	-11,0	119,7	-15,4	-11,7	123,0
IV	-12,9	-16,6	120,1	-13,7	-12,8	123,2
2015						
I	-22,7	-24,9	114,3	-11,7	-14,9	123,2
II	-19	-7,9	120,9	-11,6	0,1	128,1
III	-2,7	-0,8	128,6	-1,9	-0,4	131,2
IV	-1,9	-6,2	127,1	-0,3	-1,3	131,4
2016						
I	-7,2	-13,5	123	-0,1	-6,5	129,7
II	-11,7	-3,8	124,6	-6,2	1,9	130,5
III	-7	-4,0	126,1	-1,2	-1,1	131,2
IV	2,7	-8,4	127,8	0,1	-1,7	131,4

(1) situación = indicador de situación armonizado: diferenza ou saldo entre a porcentaxe de respostas favorables e desfavorables relativas ao trimestre anterior (de -100 a +100); expectativas = indicador de expectativas armonizado: diferenza ou saldo entre a porcentaxe de respostas favorables e desfavorables relativas ao trimestre anterior (de -100, todos os informantes teñen expectativas negativas, a +100, todos os informantes son optimistas); ICEA = Índice de Confianza Empresarial Armonizado : constrúese a partir dunha media xeométrica convenientemente normalizada entre a situación e as expectativas

Fonte: IGE, *Indicadores da confianza empresarial*

3.2.17.

Índice de confianza empresarial armonizado (ICEA) 2013-16

ICEA = Índice de Confianza Empresarial Armonizado: constrúese a partir dunha media xeométrica convenientemente normalizada entre a situación e as expectativas

Fonte: IGE, *Indicadores da confianza empresarial*

3.2.18.

dida, elaborada en base ao Directorio de empresas do IGE, que permite coñecer a opinión dos responsables das empresas sobre a evolución no trimestre de referencia e no trimestre seguinte dun conxunto de variables que fan referencia á actividade empresarial. O indicador de confianza empresarial amosa a percepción subxectiva do empresariado sobre a evolución futura das súas actividades. Neste senso, o Índice Galego de Confianza Empresaria (**cadro 3.2.17.**) amosa que as expectativas dos empresarios sobre o trimestre entrante seguen a ser desfavorables e máis negativas que no conxunto do Estado, e, agás no primeiro trimestre do

Vendas de produtos da industria manufactureira 2015: distribución segundo agrupacións de actividade

	Valor		
	(en miles de euros)	*(% / total)*	*(Galicia/España)*
Alimentación, bebidas e tabaco	6.317.887	24,2	7,4
Textil e confección	1.150.080	4,4	16,3
Coiro e calzado	159.836	0,6	4,9
Madeira e cortiza	804.026	3,1	20,2
Papel, artes gráfica e reprodución de soportes gravados	579.434	2,2	3,8
Coquerías, refino químicas e produtos farmacéuticos	2.612.448	10,0	4,0
Manufacturas de caucho e plástico	721.083	2,8	4,6
Produtos minerais non metálicos	593.105	2,3	4,9
Produción, 1º transformación e fundición de metais	1.904.099	7,3	8,0
Produtos metálicos	1.147.462	4,4	5,0
Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	411.492	1,6	3,1
Maquinaria e equipo	642.239	2,5	4,2
Material de transporte	6.100.510	23,4	9,8
Mobles e outras industrias manufactureiras	353.542	1,4	5,5
Reparación e instalación de maquinaria e equipo	810.154	3,1	8,0
Produción de enerxía eléctrica, gas e vapor	1.812.184	6,9	9,3

Fonte: INE, *Encuesta Industrial de Productos*

3.2.19.

ano, tamén son máis negativas que as valoracións obtidas nos mesmos trimestres do ano anterior.

O índice de confianza empresarial harmonizado (ICEH) reflicte, tanto a nivel galego como estatal, unha mellora ao longo do ano 2015, de xeito que se sitúa no cuarto trimestre no mesmo valor que no cuarto trimestre do ano anterior. Como se mostra no **cadro 3.2.18.**, Galicia mantén un ICEH inferior ao de España ao longo de todo o período 2015-2016.

Outra variable que permite observar a evolución do sector industrial son ás vendas da produción da industria manufactureira galega, **cadro 3.2.19.** Estas vendas medraron no ano 2015 (último dispoñible) un 2,4% respecto ao ano anterior, acadando un valor de 26.119 millóns de euros, o 6,8% do total estatal. As agrupacións que presentan unha maior achega ao valor total das vendas en Galicia corresponden ás actividades de alimentación, bebidas e tabaco (24,2% do total), material de transporte (23,4%) e coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos (10%).

Tendo en conta o seu peso relativo no total de vendas a nivel estatal destacan as actividades da madeira e cortiza e o téxtil, que representan un 20,2% e 16,3% das vendas do conxunto do Estado, respectivamente. Séguenlle as actividades de material de transporte, que supoñen o 9,8% das vendas totais estatais desta agrupación.

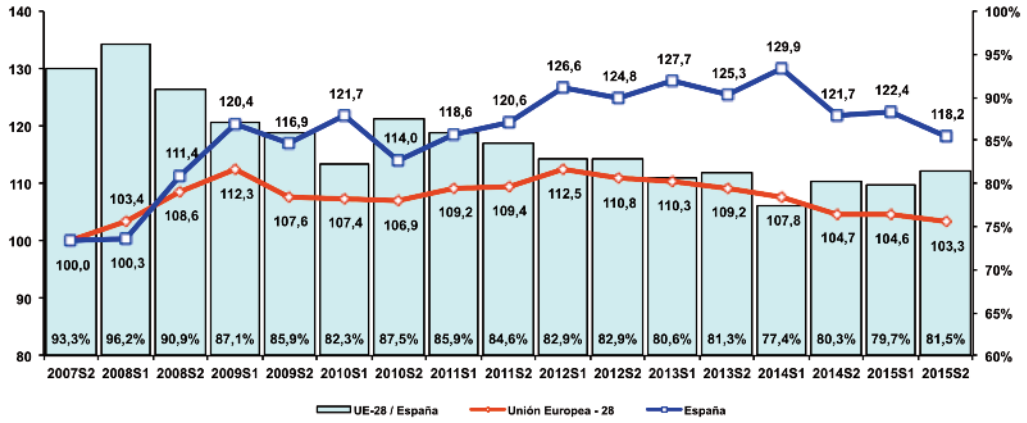
Antes de analizar os tres subsectores considerados estratéxicos na economía galega (enerxético, automoción e naval), cómpre sinalar a evolución do prezo da electricidade para os consumidores industriais. Ao longo dos últimos anos, o prezo da electricidade en España sitúase por riba da media europea reducíndose o diferencial a medida que o rango de consumo é superior. Así, en consumos inferiores a 20 megavatios hora, o prezo na UE (excluído impostos) representa no segundo semestre de 2015 o 57,4% do prezo en España, situándose esta porcentaxe en torno ao 80% no caso de consumos entre 20 e 2.000 megavatios, ou preto do 90% no caso dos consumos superiores a 20.000 megavatios.

• Subsector enerxético

Os datos proporcionados por REE (Red Eléctrica Española) para 2015 (último dispoñible) mostran que a xeración neta de enerxía eléctrica en Galicia acadou os 29.674 GWh, o 11,1% do total estatal; correspondéndolle o cuarto posto entre as Comunidades con unha maior porcentaxe de xeración eléctrica, por detrás de Cataluña, Andalucía e Madrid.

A demanda de enerxía en Galicia é de tan só 19.718

Índices do prezo da electricidade para consumidores industriais na UE-28 e España 2007-15

(1) Rango de consumo entre 500 e 2.000 MWh. Excluído impostos e gravames
Fonte: EUROSTAT

3.2.20.

Consumo de produtos petrolíferos en Galicia e España 2015-16

2015

	Total	Gasolinas	Gasóleos	Fuelóleo BIA
		(en tm.)		
Galicia	2.487.104	240.596	1.868.782	377.726
A Coruña	1.104.468	98.216	717.225	289.027
Lugo	401.180	28.403	326.188	46.589
Ourense	315.778	27.984	262.076	25.717
Pontevedra	665.679	85.992	563.293	16.393
España	34.308.457	4.646.980	27.558.661	2.102.817
Galicia/España *(%)*	7,2	5,2	6,8	18,0

2016

	Total	Gasolinas	Gasóleos	Fuelóleo BIA
		(en tm.)		
Galicia	2.474.920	241.856	1.879.339	353.725
A Coruña	1.103.729	98.326	711.703	293.700
Lugo	373.021	28.089	326.956	17.977
Ourense	314.619	28.516	259.489	26.615
Pontevedra	683.551	86.925	581.192	15.434
España	35.204.784	4.752.117	28.231.509	2.221.158
Galicia/España *(%)*	7,0	5,1	6,7	15,9

Fonte: Corporación de Reservas Estratégicas de Productos Petrolíferos

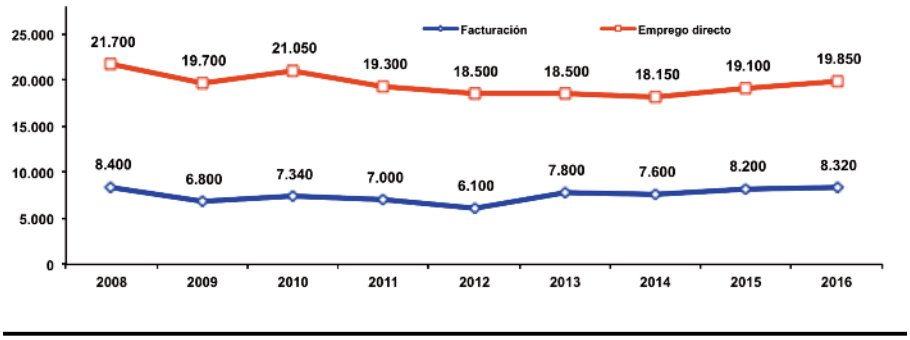
3.2.21.

GWh, o 7,5% da enerxía inxectada na rede a nivel nacional, polo que no ano 2015 o saldo de intercambios ten signo negativo, rexistrándose un saldo exportador de 9.721 GWh.

En relación ao tipo de xeración, o 37% da xeración neta total en Galicia procede do carbón, seguido do 29% da produción de enerxía eólica e do 22% da hidráulica. O 51,8% da xeración de enerxía eléctrica en Galicia no ano 2015 procede de fontes renovables.

No concernente á evolución anual da enerxía eléctrica, de enerxías renovables, coxeneración e residuos e do sector gasista, os datos publicados pola Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (CNMC) amosan un incremento tanto da enerxía vendida como da

Facturación e emprego directo nas empresas do clúster da automoción 2008-16 (1)

(1) facturación en millóns de euros
Fonte: Clúster da Automoción de Galicia

3.2.22.

potencia instalada. No primeiro caso, no ano 2015 vendéronse un total de 13.098 xigavatios, un 0,8% máis que no exercicio precendente, o que contrasta co descenso do 3,1% no conxunto do Estado. Tras esta evolución, Galicia sitúase como a terceira Comunidade con maior enerxía vendida (13,3% do total estatal) tras Andalucía e Castela e León (16,9% e 14,9%, respectivamente).

Doutra banda, a potencia instalada ascende ata os 4.567 megavatios, un 0,1% máis que no ano anterior, o que representa o 11,3% da potencia total en España. En relación ás demais CC.AA., Galicia ocuparía o cuarto lugar por detrás de Castela e León, Andalucía e Castela–A Mancha.

Atendendo á distribución segundo tipo de enerxía, case o 65% da enerxía vendida (8.481 xigavatios) corresponde á eólica mentres que a coxeneración representa case o 20% (2.609 xigavatios). Estas dúas fontes enerxéticas tamén son as máis relevantes no conxunto do Estado, se ben a súa importancia relativa é do 48,7% no caso da eólica e do 23,5% no da coxeneración.

No que atinxe ao consumo de produtos petrolíferos na Comunidade Autónoma, no ano 2016 continúa a tendencia descendente de anos anteriores. Neste senso, e a diferenza do que aconteceu no Estado, a demanda de produtos petrolíferos experimentou unha diminución do 0,5% respecto ao ano anterior (medra un 2,6% en España), acadando as 2.474,9 miles de toneladas métricas, o que representa o 7% do total estatal. Como reflicte o **cadro 3.2.21.**, o devandito descenso producese, na súa totalidade, no consumo de fuel óleos (6,4% menos), incrementándose o de gasolinas (0,5%) e o de gasóleos (0,6%).

Os gasóleos son o produto máis consumido, representando un 75,9% do consumo total en Galicia (en torno ao 80% en España), sendo a importancia relativa do consumo de fuel óleo do 14,3%, oito puntos porcentuais superior ao do Estado, e do 9,8% no caso das gasolinas (13,5% no conxunto do Estado).

• Industria da automoción

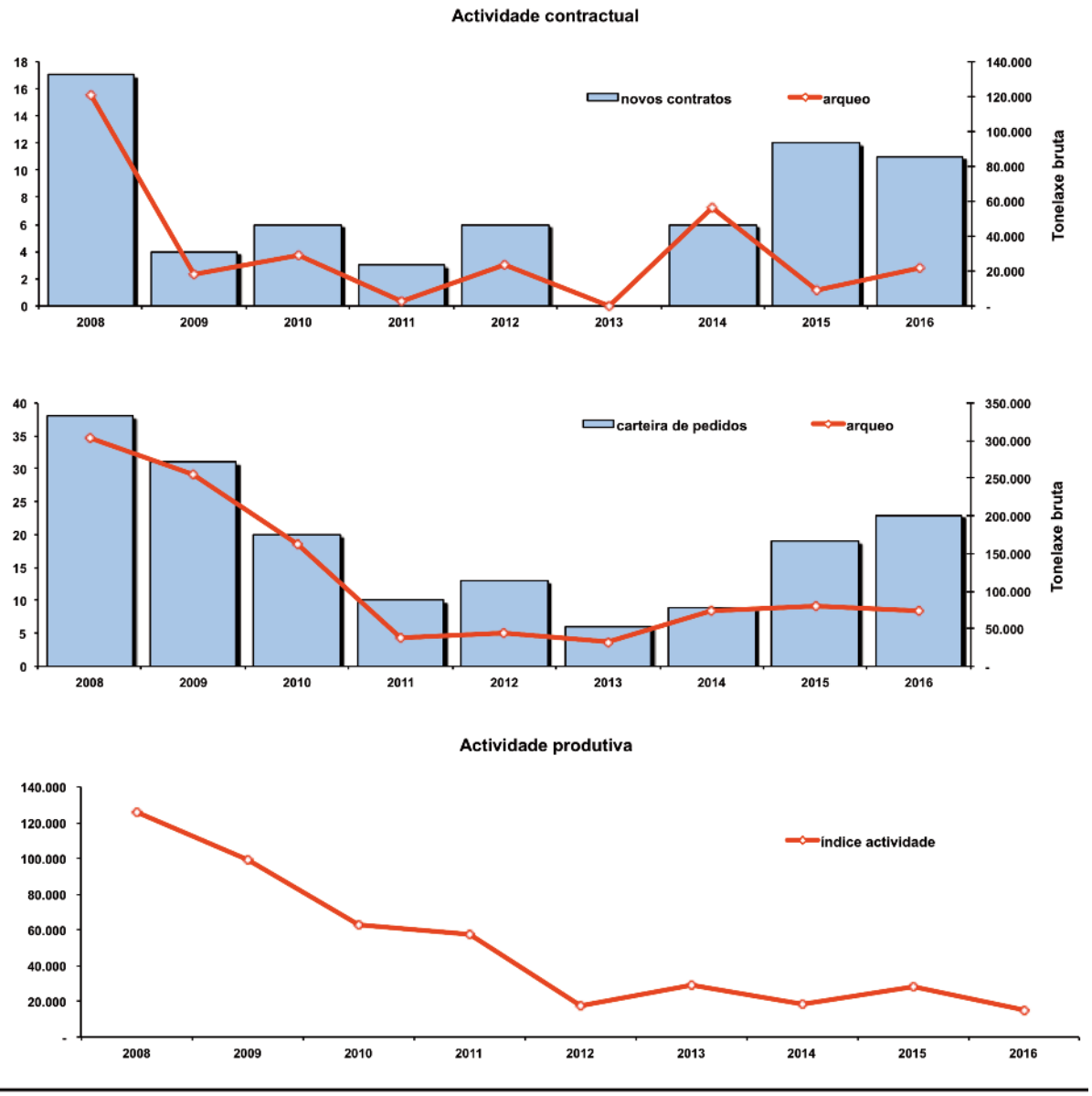
Neste apartado analizaremos os principais datos dispoñibles da industria da automoción en Galicia.

En primeiro lugar valoraremos o sector da automoción entendendo como tal o conxunto de empresas cuxa actividade principal é a Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques (división 29 da CNAE 2009), que comprende a fabricación de vehículos de motor, así como as súas partes e pezas.

Partindo dos datos das Contas económicas anuais. Base 2010 publicadas polo IGE, a rama de actividade de fabricación de vehículos e compoñentes tivo unha produción en Galicia no ano 2014 (último dispoñible) de 7.300 millóns de euros e xerou 16.387 postos de traballo. Esta rama de actividade representa o 2,8% do valor engadido bruto xerado na economía galega no ano 2014, e o 1,5% do emprego.

A dimensión desta rama de actividade na economía ga-

Construción naval nos asteleiros galegos 2008-16: actividade contractual e actividade produtiva

Fonte: Ministerio de Industria, Energía y Turismo, *Construcción naval. Boletín informativo trimestral*

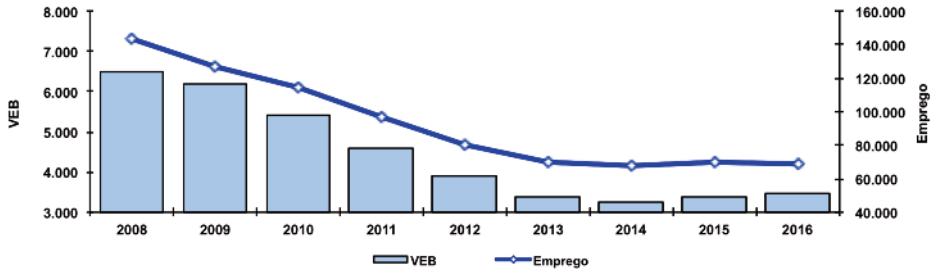
3.2.23.

lega obsérvase claramente ao analizar o peso que teñen as distintas ramas de actividade dentro do sector industrial. Neste senso, no ano 2014, a fabricación de vehículos e compoñentes representa o 20,2% do VEB industrial galego, once puntos porcentuais máis que a fabricación de produtos metálicos agás maquinaria e equipamento, segunda rama dentro da industria por volume de valor engadido.

En segundo lugar, o sector da automoción pode valorarse en base aos datos facilitados por Fundación Clúster da Automoción de Galicia (CEAGA). As empresas que compoñen o clúster de automoción facturaron en 2016 un total de 8.320 millóns de euros, un 1,5% máis que no ano anterior, o que representa a cifra máis elevada dende 2008 e o 14% do PIB galego. Neste último ano o 69% do total facturado (5.740 millóns de euros) procede da exportación.

No que atinxe ao emprego, as 113 empresas membros do clúster contaban a 31 de decembro de 2016 cun total de 19.850 empregos directos, 750 empregos máis,

VEB e emprego na construcción 2008-2016 (1)

(1) VEB pm, prezos correntes, en miles de euros; datos correxidos a efectos estacionais e de calendario (consulta: 09-03-2016)
Fonte: IGE, *Contas económicas trimestrais. Base 2010*

3.2.24.

un 4% máis que na mesma data do ano anterior, o que supón en torno ao 12% do emprego industrial en Galicia. Incluíndo os empregos indirectos o sector conta con 45.100 empregos totais.

A produción de vehículos en Galicia representou en 2016 cerca do 15% da produción estatal, porcentaxe que sitúa á factoría de Vigo PSA Peugeot Citroën como a segunda planta con maior produción de España, tras Seat Martorell.

Finalmente, os datos do Ministerio do Interior mostran un incremento nas matriculacións de vehículos no último ano acadando os 56.618 vehículos, o que representa o 3,6% do total estatal en 2016. En relación ao ano anterior, as matriculacións en Galicia increméntanse un 7,4%, case 4.000 vehículos matriculados máis. Este incremento de matriculacións concéntrase fundamentalmente na provincia de A Coruña, co 67% do total de novas matriculacións e co 48% dos vehículos matriculados en Galicia no ano 2016.

• Industria naval

Galicia recupera no ano 2016 o primeiro posto en comparación co resto das CC.AA. en canto ao número de novos contratos e de pedidos na súa carteira a 31 de decembro de 2016, por diante do País Vasco, Asturias e Andalucía. Dunha banda, os estaleiros galegos pecharon o ano 2016 sumando un total de 11 novos contratos, fronte aos 7 de Asturias, os 2 do País Vasco ou Andalucía, que non pechou ningún novo contrato en 2016. Doutra banda, a carteira de pedidos dos estaleiros galegos ascende considerablemente no último ano ao acadar un total de 23 buques, catro máis que en 2015, o que representa o 38,3% do total estatal, por riba dos 18 rexistrados no País Vasco, ascendendo en Asturias e Andalucía ata 15 e 4, respectivamente.

En relación á actividade produtiva, o índice de actividade ponderada, que ten en conta as postas de quilla, botaduras e entregas (probas oficiais), reflicte que o arqueo bruto compensado dos estaleiros galegos superou no último ano as 34 mil CGT, por detrás do rexistrado no País Vasco, con case 36 mil CGT e moi similar ao de Asturias, con 34 mil CGT. En relación ao total estatal, Galicia representa o 33% do arqueo bruto, porcentaxe similar en Asturias, e inferior ao 34% do País Vasco.

Construción

No ano 2016, consolídase a recuperación iniciada polo sector da construción no primeiro trimestre do ano 2015. O seu valor engadido bruto aumentou un 3,1% de media anual, sendo o incremento no ano 2015 do 3,8%. Estas elevadas taxas de crecemento deben ponderarse co feito de que este sector partía de niveis de produción baixos derivados dos axustes no sector na crise económica. Atendendo ao comportamento trimestral, aínda que o ritmo de crecemento se suaviza no último trimestre do ano, mantense en taxas próximas ao 3%.

Comparado co total estatal, o valor engadido xerado por esta rama de actividade mantén o seu peso relativo